

CORINTO MACĀRĀRĒ

Pablo jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũ booró cũũ beserigu niĩã Jesucristoyere wededutigũ. Sóstenes marĩya wedegũmena

² múã Cõãmacũrẽ padeoráre Corintopũ niirãrẽ ãñudutia. Múã Jesuré padeoráre Cõãmacũ beserigu niiwĩ, cũũ põna niirãrõ jĩgũ. Niipetiro macãrãrẽ marĩ Õpũ Jesuré padeoráre beserigu niiwĩ. Jesucristo niipetira cũũrẽ padeorá Õpũ niĩ. Cũũcã marĩ Õpũ niĩ.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiáro.

Cõãmacũ Cristomena ãñuré tioré

⁴ Múã Jesuré padeorá niirĩ, Cõãmacũ múãrẽ ãñuré tiorigu niiwĩ. Cũũ teero tiirere ãñagũ, cũũrẽ usenire tiorucua.

⁵ Múã Jesucristomena niirĩ, Cõãmacũ múãrẽ cũũye niipetire ãñuré tiorigu niiwĩ. Teeré ticogũ, múãrẽ cũũyere ãñurõ masĩrĩ tiirigu niiwĩ. ãpẽãrẽ múã cũũye quetire ãñurõ wederi tiirigu niiwĩ.

⁶ “Cristo ãñurõ tiigũdaqui” jĩrigue, múã padeorí, diamacũ wáawũ.

⁷ Teero tiirá, múã marĩ Õpũ Jesucristo putuaatiadarere yueri, Cõãmacũ ãñuré tiimasĩrere tioré dusaríã.

8 Cũũ múãrẽ padeorucújãrĩ tiigúdaqui, téé atibúreco* petirírũ. Teero tiirá, marĩ Õpũ Jesucristo putuatiiri, wapa cuohéra niĩadacu.

9 Cõãmacũ cũũ jĩĩrere diamacú tiigú niĩ. Cũũrã múãrẽ beserigu niĩwĩ, cũũ macũ Jesucristo marĩ Õpũmena sĩcãrõména ãñurõ niidutigũ.

Sĩquẽrã bataríjãña

10 Yáa wedera, marĩ Õpũ Jesucristo wãmemena múãrẽ ateré jĩĩã: Múã sĩcãrĩbíro wãcũ, useniremena cãmerĩ wedeseya. Sĩquẽrã bataríjãña. Sĩcãrõména wãcũ tũgueña, niirecutiya.

11 Yũũre Cloé wãmecutigoya wii macãrã múã cãmerĩ ñĩnadugaherere wedewa.

12 “Basocá merẽã dícu wãcũrã tiĩiya”, jĩĩwã. Sĩcũ “yũũ Pablomena niĩã” jĩĩãyigu. Æpĩ “yũũ Apolomena”, ãpĩ “yũũ Pedromena”, ãpĩ “yũũ Cristomena niĩã” jĩĩãyira.

13 Teero jĩĩrijãrõ booa. Marĩ Cristore padeorã niĩjĩrã, sicapõna macãrã niĩã. ¿Yũũ Pablo múãrẽ curusapũ diabolosari? Diabolosariwũ. Múãrẽ wãmeõtira, ¿Pablo wãmemena wãmeõtiri? Wãmeõtiriĩya.

14 Cõãmacũrẽ usenire ticorémene ateré jĩĩmasĩã: Yũũ múãrẽ wãmeõtiriwũ. Crispo, Gayo dícuere wãmeõtiriwũ.

15 Teero tiirá, sĩcũno “Pablo wãmemena wãmeõtiniorigũ niĩã” jĩĩmasĩriqui.

16 Abenaquẽ, Estéfanyaya wii macãrãcãrẽ wãmeõtiriwũ. Yũũ wãcũãtã, ãpẽrãrẽ yũũ wãmeõtiniemoriwũ.

* 1:8 “Atibúreco” pecasãyemena: “este mundo” jĩĩdũgaro tiia.

17 Cristo yũre wãmeõtidutigũ cũũririgũ niĩwĩ. Basocãre netõnere quetipere yũre wededutigũ cũũrigũ niĩwĩ. Teeré yũre cũũgũ, masĩrí basoca wedeserobiro wedesedutiririgũ niĩwĩ. Yũũ masĩrí basocabiro wedeseatã, yũre tũorã ateré jĩĩbojĩya: “Pablo ãñurõ wedesemasĩqui”, jĩĩbojĩya. Tee dícare wãcũrã, Cristo cũãrẽ curusapũ diabosariguepere tũomasĩribojĩya.

Cõãmacũ tutuarere, cũũ masĩrere Cristomena masĩnoã

18 Cristo curusapũ marĩrẽ diabosarigue quetire marĩ wederi, pecamepũ wãaadara “teero jĩĩãmajãrã tiiĩya” jĩĩ wãcũcua. Marĩ cũũ netõnẽnorirapereja tee queti Cõãmacũ tutuarere ãñoã.

19 Cõãmacũye queti jóaripũpũ teeré biiro jóanoã: Cõãmacũ jĩĩwĩ:

“Atibúreco macãrã masĩrí basoca cũã masĩrere bũri niire pũtuári tiigũda;

cũã tũomasĩrere ãmajãgũda”,†
jĩĩ jóanoã.

20 ¿Deero pũtuái “masĩpetijãã” jĩĩrã, teero biiri buerĩ basoca, teero biiri sũcã atibúreco maquẽrẽ wedesemenirãcã? Cõãmacũ atibúreco maquẽ cũã “tũomasĩã” jĩĩrere bũri niire pũtuári tiiquí.

21 Cõãmacũ masĩgũ niijĩgũ, atibúreco macãrã cũã masĩrẽmena cũũrẽ masĩrĩ boorĩyigũ. Netõnere quetire wederẽmenape tee quetire padeorãre netõnẽdũgayigũ. Cũũrẽ padeohẽrapere tee quetire wederẽ bũri niire baucũ.

† 1:19 Isaías 29.14.

22 Judíoa “Cõãmacũ tutuaromena tiiẽnorĩ ññatoarapũ, múã wederére padeoáda” jĩĩya. Griegoa atibúreco maquẽ masĩrére ãmaãya.

23 Ƴsãpeja Cristo curusapũ diarigũye quetire wedea. Judíoa teeré tũorá, ññañarõ jĩĩrõbiro tũgueñaya. Griegoacã tee quetire tũorá, “teero jĩĩãmajãrã tiiíya” jĩĩya.

24 Marĩ Cõãmacũ beserirapeja, judíoa, griegoa, Jesucristoye quetire tũorá, Cõãmacũ tutuarere, cũũ masĩnetõjõãrere tũomasĩã.

25 Atibúreco macãrã Cõãmacũ masĩrére búri niiré wãcũũya. Niiria. Cõãmacũ masĩrepe basocá masĩre nemorõ niiã. Apeyeréja, Cõãmacũrẽ tutuhegũ ti-irõbiro ññaãya. Niiria. Cũũ tutuarepe basocá tutu-are nemorõ tutuanemore niiã.

26 Yáa wedera, múã too sugueropũ niiriguere wãcũña. Cõãmacũ múãrẽ beseri, pũarãgã atibúreco maquẽrẽ masĩrí basoca niiwũ. Pũarãgã dutirá niiwũ. Pũarãgã õpãrãya wedera niiwũ.

27 Cõãmacũ biiro tiiyígũ: Cũũ atibúreco maquẽ masĩrí basocare bobodutígũ, cũã “tũomasĩhẽrã niiíya” jĩĩrãrẽ beseyigũ. Dutirãre bobooro wáadutigũ, dutiré cũohérare beseyigũ.

28 Cõãmacũ basocãre besegũ, búri niirãrẽ, ãpẽrã doonórãrẽ, wapamanírãrẽ beseyigũ. Cũũ teero tiiígũ, uputí macãrã búri niirã pũtuãaro jĩĩgũ, teero tiiyígũ.

29 Teero tiirã, marĩ Cõãmacũ ññacoropũ jeari, sĩcũ “yũũ ãpẽrã nemorõ niiwũ” jĩĩmasĩriqui.

30 Cõãmacũ basiro múãrẽ Jesucristomena sĩcãrĩ niirĩ tiiyígũ. Cristomenarã marĩ masĩré cũoa. Cũũmenarã Cõãmacũ marĩrẽ “cũã ãñurãrã niiíya” jĩĩ

ĩñaqui. Marĩrẽ cũũ põna niirĩ tiirĩgũ niiwĩ. Teero biiri marĩrẽ netõnerĩ tiirĩgũ niiwĩ.

³¹ Teero tiirá, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrémena pũtuáa. Biiro jóanoã: “Yũja añunetõjõãgũ niĩã; biiro tiigúno niĩã’ jĩdugaguno jĩrijārõ booa. Biirope jĩrõ booa: ‘Marĩ Ōpũ añunetõjõãgũ niĩ; biiro tiirĩgũ niiwĩ’ jĩrõ booa”,‡ jĩ jóanoã.

2

Cristo curusapũ diarigue queti

¹ Yáa wedera, yũ mũã pũtopũ Cõãmacũye quetire wedegũ jeagũ, biiro tiiwú: Tũomasĩrõrã wedewũ. Wisióre wãmemena, atibúreco macãrãye masĩrémena wederiwũ.

² Yũ mũã pũtopũ niigũ, “Jesucristoye queti, cũũ curusapũ diarigue dícre wedegũda” jĩ wãcũwũ.

³ Múãrẽ wedegũ, tutuhegũ niiwũ. Bayiró cuigu, ñapõpiremena niiwũ.

⁴ Yũ mũãrẽ padeorí boogú, atibúreco macãrãye masĩrémena wedeseriwũ. Teero wedeserono tiigú, yũ wedeseri, Cõãmacũ cũũ Espíritumena cũũ tutuarere ãñorĩgũ niiwĩ.

⁵ Teero tiigú, atibúreco macãrãye masĩrémena mũãrẽ padeorí tiiriwũ. Cõãmacũ cũũ tutuarome-nape mũãrẽ padeorí tiirĩgũ niiwĩ.

Cõãmacũ masĩrére Espíritu Santomena tũomasĩã

⁶ Teero niipacari, Jesuré añurõ padeorãpũre masĩrére wedea. Tee masĩré atibúreco macãrãye masĩré mee niĩã; cúãrẽ dutirãye masĩré mee niĩã. Cũũ máata petiádacua.

‡ 1:31 Jeremías 9.24.

⁷ ʘsãpe wedera, Cõãmacũye masĩrére wedea. Cũũ masĩré too sũguero macãrãpũ masĩña manirĩguere wedea. Atibúreco tiiádari sũguero, Cõãmacũ tee yayiórere “biiro tiigúda” jĩĩ wãcũtoayigu. Marĩrẽ netõnéãdarere, marĩrẽ ũmuãsepũ aññurõ tiiádarere wãcũyetoayigu.

⁸ Sĩcũno atibúreco macãrã dutigú teeré tũomasĩriyigu. Tũomasĩrã doca, marĩ Őpũ aññunetõjõãgũrẽ curusapũ sĩãrĩbojĩya.

⁹ Cõãmacũye queti jóaripũpũ teero jóanoã: Cõãmacũ cũũrẽ maĩrãrẽ aññuré quẽnoyúeyigu. Sĩcũno ĩñaririguere, cũũ tũorĩriguere, cũũ wãcũririguere quẽnoyúeyigu,* jĩĩ jóanoã.

¹⁰ Tee aññuré marĩ masĩririguere Cõãmacũ Espĩritu Santomena marĩrẽ masĩrĩ tiii. Espĩritu Santo niipetire wisionetõnũcãrere, Cõãmacũ tiiádarere masĩpetijãĩ.

¹¹ Marĩ ãpĩ cũũ wãcũrere masĩria. Cũũ sĩcũrã cũũ wãcũrere masĩqui. Tee tiiróbiro sĩcũno Cõãmacũ wãcũrere masĩriqui; Espĩritu Santo dícu cũũ wãcũrere masĩĩ.

¹² Atibúreco macãrã wãcũrémena Cõãmacũ marĩrẽ ticoriguere tũomasĩria. Espĩritu Santo Cõãmacũ marĩrẽ ticodiocorigũ wãcũré ticorémenape tũomasĩã.

¹³ ʘsã teeré wedesera, Espĩritu Santo “biiro bueya” jĩĩrémena wedesea. ʘsã basiro masĩrémena wedeseria. Espĩritu Santo buedutirobirora cũũrẽ cũoráre buea.

¹⁴ Espĩritu Santore cũohégũpeja Espĩritu Santo buerere boorĩqui. “Teero jĩĩãmajãrã tiiĩya”, jĩĩqui.

* **2:9** Isaías 64.4.

Espíritu Santo tiiapuremena dícu Cõãmacũyere t̃omasĩnoã; “¿diamacũrã niĩ?” jĩ besemasĩnoã. Teero tiigá, Espiritu Santore c̃ohég̃u cũũ buerere t̃omasĩriqui.

¹⁵ Espiritu Santore c̃ogúpeja niipetire Cõãmacũyere t̃omasĩqui; “¿diamacũrã niĩ?” jĩ besemasĩqui. Cũũrẽna Espiritu Santore c̃ohég̃upe t̃omasĩriqui; “¿diamacũrã tiigári cũũ?” jĩ besemasĩriqui.

¹⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpu teero jóanoã: Sĩcũnopera marĩ Õpũ wãcũrere masĩriqui. Sĩcũnopera Cõãmacũrẽ “ateré biiro tiiyá” jĩ duti-masĩriqui,† jĩ jóanoã. Marĩpe Cristo wãcũrere t̃omasĩã.

3

Cõãmacũrẽ padecoteraye maquẽ

¹ Yáa wedera, múãrẽ Jesuré añurõ padeoráp̃ure tiiróbiro wedemasĩriw̃u. Atibúreco macãrãrẽ tiiróbiro wedew̃u. Cristoyere wĩmarãrẽ wedeg̃ubiro wedew̃u.

² Múãrẽ wĩmarãbiro wisióheregãrẽ wedew̃u. Múã wisióre t̃omasĩhẽrã niiw̃u ména. Sĩcũ wĩmagũ õpẽã ùpũgãrẽ yaaré ecaróno tiirã, õpẽcõre tĩãcua. Teerora múãrẽ tiiwú. Teerora ỹu mecũtígãrẽ wisióre wederi, t̃orĩbocu.

³ Múã atibúreco macãrãbiro niicu ména. Múã cãmerĩ ugora, cãmerĩ ñnadugahera atibúreco macãrãbiro niicu; cũã booró tiidugãrãbiro tiicú.

† **2:16** Isaías 40.13.

4 Múã sīquērã biiro wedesea: “Y_{HH} Pablomena niĩã”, ãpērã “y_{HH} Apolomena niĩã” jĩĩã. Teero jĩĩrã, atibáreco macãrãbiro wedesera tiia.

5 ¿Noã niĩĩ Apolos? ¿Noã niĩĩ y_{HH}? Ɖsã Cõamacũrẽ padecoteri basoca niĩã. Ɖsã wederiguemena múã marĩ Ɖpãrẽ padeowá. Ɖsãcõrõ Cõamacũ tiidutĩrere tiiwá.

6 Y_{HH} sicato otegú tiiróbiro múãrẽ weneducãwã. Apolos y_{HH} oteriguere oco pĩogũ tiiróbiro múãrẽ buenemoyigũ. Cõamacũpe teeré bucuári tiiquí.

7 Oteré otegú, oco pĩogũ uputí macãrã mee niĩya; Cõamacũpeja uputí macũ niiqui. Cũũrã ũsã oteriguere bucuári tiigú tiiróbiro basocãre padeonemórĩ tiiquí.

8 Oterí basoca, oco pĩori basoca sīcãrĩbiro niĩya. Cõamacũ cúãrẽ cúã paderiguecõrõ wapatígudaqui.

9 Ɖsã Cõamacũrẽ padecoteri basoca sīcãrõména padea. Múã cũũye oteré cuorí dita tiiróbiro niĩã.

Teero biiri múã sicawií Cõamacũ tiinucãri wii tiiróbiro niĩã.

10 Cõamacũ y_{HH}re buemasĩre ticorémene wii nucõmenígũ tiiróbiro múãrẽ ãñurõ buenucãwã. Ɖpĩ múãrẽ buenemogũ, wiiré tiinemómũãgũ tiiróbiro tiigú tii. Wiiré padeapura ãñurõ tiiró booa.

11 Botarí nucõãri siro, ãpĩ nucõquẽnómasĩriqui. Jesucristo botarí nucõrígue tiiróbiro niĩĩ.

12 Jesucristoyere ãñurõ diamacú buerá oro, plata, apeyé ũtãperi wapapacãremena wii tiinemómũãrã tiiróbiro tiicúa. Ɖpērã merẽã buerãpe yucu páaremena, táamena, muĩmena tiinemómũãrã tiiróbiro tiicúa.

13 Atibáreco petirí, pecame atiadacu. Tii pecamerã niipetira basocá tiiriguere baurocá

ẽñoãdacu. Cõãmacũ basocá tiiríguere jũũrĩ ññagũ, besegú tiiróbiro bese, wapatígũdaqui.

14 Sĩcũ ãñurõ tiigú, wii wapapacáremena tiinemómũãgũ tiiróbiro niiqui. Cũũ paderigue jũũricu. Netõãri siro, wapatínogũdaqui.

15 Āpĩ cũũ paderigue jũũãdacu. Teero wáari, niipetire cũũ tiirígue ditipetijõããdacu. Cũũ sĩcũrã pecamerẽ dutiwitíwarigũ tiiróbiro netõgũdaqui.

16 ¿Múã masĩrii? Múã Cõãmacũwii tiiróbiro niiã. Espíritu Santo múãpũre niĩ.

17 Sĩcũ Cõãmacũwiire ñañorĩ, Cõãmacũ basirora cũũya wiire ñañõãrigure ñañarõ tiigũdaqui. Cõãmacũwii ãñunetõjõãri wii niiã. Múãrã tiiwĩ niijãrã tiia.

18 Wisirĩjãña. Sĩcũ biiro wãcũboqui: “Yũũ atibúreco macãrãye masĩré masĩpetijãã”, jĩ wãcũboqui. Teero wãcũgũno masĩhẽgũbiro niijããrõ. Cũũ teero niirĩ, Cõãmacũ cũũrẽ ãñurõ masĩgũ putuári tiigũdaqui.

19 Atibúreco macãrãye masĩré Cõãmacũ ññacoropũre teero jĩãmajãre niiã. Cõãmacũye queti jóaripũpũ teero jóanoã: “Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ cúã tiiditómeniremena ñañarõ putuári tiiqui”,* jĩ jóanoã.

20 Aperopũre Cõãmacũye queti jóaripũpũre ate jóanemonoã: “Marĩ Ōpũ ateré masĩqui: Masĩrí basoca wãcũré búri niiré niiã”,† jĩ jóanoã.

21 Teero tiirã, “ñnimena niiã; cũũ biiro tiigã niĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ wáari

* 3:19 Job 5.13. † 3:20 Salmo 94.11.

boogú, niipetirere, niipetirare tiiáputigũ tico-coyigũ.

²² Yũũ Pablo, Apolos, Pedro, ùsã múãrẽ tiiápura niiã. Atibúreco maquẽ, catiré, diaadare, atitó maquẽ, too síro maquẽ múãrẽ tiiápura niiã. Niipetire múãye niiã.

²³ Múãpe Cristomena niiã. Cristope Cõãmacũmena niĩ.

4

Cristoye quetire wederá paderigue

¹ Múã ùsãrẽ biiro wãcũrõ booa: “Cristore padecoteri basoca niĩya; Cõãmacũye quetire too suguero macãrãpu masiña maniriguere wedecotera niĩya”, jĩ wãcũrõ booa.

² Wedecotegũno cũũrẽ dutiarirocõrõ diamacú ti-iró booa. Teero tiirá, ãpẽrã cũũrẽ padeoádacua.

³ Múã yũũ paderére beseri, péerogã wãcũpatiria. Queti beserí basoca beseri, wãcũpatiria. Yũũ basiro yũũ tiirére beseria.

⁴ Yũũ paderére wãcũgũ, “ñañarõ tiiátũ” jĩ wãcũria. Teero wãcũripacũ, “ãñurõ paderucua” jĩ besemasiriga; marĩ Òpũ dícu yũũ tiirére besequi.

⁵ Teero tiirá, ãpẽrã tiirére besesuguerijãña. Marĩ Òpũrẽ yueya. Cũũ putãaatigũ, niipetire basocá masiña manimiriguere bauanégũdaqui. ãpẽrã apeyenó tiirá wáari, cúã wãcũwarere masiña maniã. Cõãmacũ teecãrẽ baurocá bauanégũdaqui. Tiibureco niirĩ, Cõãmacũ niipetirare cúã tiirigue põõtõrõ ãñuré ticogũdaqui.

⁶ Yáa wedera, teeré wedegũ, múãrẽ ãñurére boosãgũ wedea. Teero tiigú, Apolos, yũũ ùsãye

maquēmena múārē queoré ticoawū. Múã Cõãmacūye queti jóaripũ jĩrõbirora queoró tiáro jĩgũ, tee queoré ticoawū. Teeména múã ateré jĩnemoribocu: “Ûsārē buegúpe múārē buegú nemorõ añurõ buenemoĩ”, jĩribocu sáa.

7 Múã ãpērã nemorõ añurã niiria; masĩnetõncārã niiria. Niipetire múã cõoré Cõãmacũ ticorigue dícu niiã. Cũũ ticorigue niipacari, ¿deero tiirá múã basiro buaríra tiiróbiro tũgueñaĩ?

8 Múã niipetire cõorábiro tũgueñacu. Teero biiri Cõãmacũ tiimasĩre ticorére cõopetirabiro tũgueñacu. Òpārãbiro tũgueñarã, ùsārē booríã. Múã òpārã niirĩ, nemorõ añuniãdacu ùsārē. Múã diamacúrã òpārã niiãtã, ùsãcã múãmena dutiapubocu.

9 Yũũ biiro tũgueñaã: “Ûsã sãcõããdarabiro niirã tiia”, jĩ tũgueñaã. Sãcõãnoãdara watoapũ Cõãmacũ ùsārē Jesús cũyere wededutigũ beserirare nituropũ cũĩrirabiro tũgueñaã. Atibáreco macãrã, ãmũãse macãrã ùsārē ñnanucũcua, “deero wáaadari” jĩrã.

10 Ûsã Cristoye dícuere wederé wapa basocá ùsārē biiro wãcũcua: “Tũomasĩhērã, tutuhera, búri niirã niĩya”, jĩ wãcũmicua. Múã basiro dícu biiro wãcũcu: “Ûsãcã Cristomena niijĩrã, tũomasĩpetira, tutuara, quioníremena ñnanorã niiã”, jĩ tũgueñamicu.

11 Siatopũra ùsã ñañarõ netõncãwũ. Atitócãrē teerora yapacutĩjãã. Jũabóara niiã; oco sĩnidugára niiã; suti cõohéra niiã. Basocá ùsārē ñañarõ páapeya. Ûsãya wii peti maniã.

12 ʘsā boorénorē sãĩãdara, ʘsā basiro bayiró padea. Basocá ʘsārē ñaňarõ wedeseri, cúãrē ʘsãpe “ãñurõ wáaaro” jĩĩ sãĩbosáa. ʘsārē ñaňarõ tiirí, teero tugueňajãã.

13 Basocá ʘsārē ñaňarõ wedepatiri, cúãrē ãñurõmena quënoã. Atibáreco maquë cúã cõãré tiiróbiro, cúã boohérebro ʘsārē ññaãya. Sicatorpura doonãcãrira teerora doorucújãya.

14 Múãrē bobodutígu mee jóaa; múãrē maĩgú, yuu põnabiro diamacú wãcũrĩ boogú wedea.

15 Múã paɯ diez mil Cristoye quetire bueráre cɯomasãã. Teero paɯ cɯopacári, sãcũrã niĩĩ múãrē wedesuguerigu. Yuuará niĩã “Jesucristo basocáre netõnégu atirigu niĩwĩ” jĩĩré quetire wedesuguegu. Múã tee quetire tɯorá, cũũrē padeonãcãwũ. Teero tiigú, yuu múã pacubiro niĩã.

16 Teero tiigú, múãrē biiro tiirí boogá: Yuu tirécutirere ñnacũ, tiinunáseya.

17 Yuu teeré boosãgũ, Timoteore múã pɯtopu ticocogu tiia. Cũũrē maĩã. Cũũ yuu macũbiro niigú niĩĩ. Marĩ ʘpũyere diamacú tiirucuí. Yuu Cristore padeogú tiirécutirere cũũ múãrē wedegudaqui. Yuu niipetiporu niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrē wederénocãrē wedegudaqui.

18 Siquërã múã menamacãrã biiro wãcũcua: “ʘsã Pablo nemorõ Cõãmacũyere tɯomasãã. Teero tiigú, cuiigu, atiriqũĩ” jĩĩ wãcũmicua.

19 Yuupe “Cõãmacũ boorí, máata múã pɯtopu wáaguda” jĩĩ wãcũã. Toopá wáagu, teero wedesera wederére masĩgũda. Tee dícare masĩricu. “¿Diamacãrã Cõãmacũ tutuaremena cũũyere tiirára tiii

cúã?” jĩĩ masĩgũda.

²⁰ Cõãmacũ dutiré marĩpũre jeari, marĩ wedeseremena dícu teeré ãñoría; cúũ tutuaremenape ãñonóã.

²¹ ¿Ñeeré tiirí boogári múã? ¿Yũũ múã putopũ wáagu, pacũ cúũ põnaré ñañarõ tiirõbirora múãrẽ ñañarõ tiirí boogárite? ¿Maĩremenapere wederi boogárite?

5

Ñañaré tiigũre cõãdutiire

¹ Múãmena niirã cúã tiiré queti ãnopú jeatoaa. Biiro tuonóã: Sícu múã menamacũ cúũ pacũ dúuturigore ãma, nũmocũtiayigu. Biiro tiirénorẽ Cõãmacũrẽ padeohéracã “teero tiirĩjãña; bayiró ñañaré niĩã” jĩĩcua.

² ¿“Ãpẽrã nemorõ niinetõnucãã” jĩĩgari múã ména? Wãcũpatirono tiirã, múã wãcũpatiriayiro. Wãcũpatirapeja, cúũrẽ cõãbojĩyu; múãmena neãdutiiribojĩyu.

³ Yũũ ãnopú niipacu, yũũ wãcũrémena múã putopũ niigũbiro tugueñaã. Teero tiigũ, yũũ wãcũrépũre teero ñañaré tiigũre “cõãrõ booa” jĩĩtoaa.

⁴ Múã neãrĩ, yũũcã yũũ wãcũrépũ múã putopũ niiapugũda. Marĩ Òpũ Jesús tutuarecã múãmena niĩãdacu.

⁵ Múã teero neãrã, cúũrẽ cõãjãña. Wãtĩrẽ wiyayã, cúũya õpũũrẽ ñañarõ netõrĩ tiiáro jĩĩrã. Teero ñañarõ netõgũ, duubóqui. Cúũ teeré durí, marĩ Òpũ Jesús putuaatigu, cúũ yeeripũnarẽ netõnégũdaqui.

⁶ Teero tiirá, “úsãpe ãpẽrã nemorõ niinetõnucãã” jĩrijãña. Múã ateré masĩã: Pã tiirá púuaro jĩrã, pã púuri tiirére wúocua. Cúã péerogã wúoari siro, tee niipetiropũ sesajõãcu. Teerora basocá ñañaré tiirére pẽnicúa.

⁷ Teero tiirá, pẽnirĩ jĩrã, ñañaré tiigúre cõãjãña. Múã teero tiirá, ãñurã putuáadacu. Judíoa Pascua bosebũrecore pã púuremena wúoya maniré dícuere yaacua. Wúoya maniré tiiróbiro niirã niiã múã. Cristo basirora marĩ ñañaré tiirére cõãgũ, sĩãnórigũ niiwĩ marĩye wapa. Cũũrã Pascua niirĩ, oveja cúã sĩãnórigũbiro niiĩ.

⁸ Teero tiirá, pã púuri tiirére cõãrãbiro ñañaré tiirére duuáda. Pã púuri tiirére wúoya manirébiro niiãda. Teero tiirá, ãñuré tiidugára, tiiditóre manirõ Cristo marĩrẽ tiibosáriguere useniremena tiiáda.

⁹ Yũũ too suguero jóaripũpũ biiro jóawũ: “Ñeeapesodeaatiramena bapacutirijãña”, jĩĩ jóawũ.

¹⁰ Yũũ teero jóagũ, “atibúreco macãrã ñañaré tiirámena wedeserijãña” jĩĩgũ mee tiiwá. Múã “ñeeapesodeaatiramena, ugorepiramena, yaarĩ basocamena, weerirare padeorámena wedeseria” jĩĩrãpeja, atibúrecore cõãwitiwabojiyu.

¹¹ Yũũ biirope jĩĩdugagũ tiiwá: “Sĩcũ ‘Jesuré padeóã’ jĩĩpacũ, ñeeapesodeaatigũ niirĩ, cũũmena bapacutirijãña. Teero biiri ugorepigũmena, weerirare padeogũmena, quetipigũmena, cũmurépigũmena, yaarépigũmena bapacutirijãña. Cũũnomena sĩcãrĩno yaarijãña”, jĩĩwã.

¹²⁻¹³ Yũũ Jesuré padeohérare beseria. Cõãmacũ basiro cúãrẽ bese, diamacárã wapa tiigúdaqui. Múãmena niirãpere besero booa. Teero tiirá,

Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora tiiyá: Múã watoapũ ñañaré tiigũre cõãjãña.

6

Jesuré padeorá cãmerĩ wedesãre

¹ Múã Jesuré padeorá cãmerĩ wedesãrã tiiáyiro. Sĩcũ ãpĩrẽ ñañaré tiiájyi. Teero tiiári siro, ¿deero tiirá Jesuré padeohérare queti beserí basocare quẽnodutíi? ¿Deero tiirá Jesuré padeorápere suocó, quẽnodutírii?

² ¿Ateré múã masĩriite? Atibúreco petiári siro, Cõãmacũrẽ padeorá atibúreco macãrãrẽ beseadacua. Múã atibúreco macãrãrẽ beseadara niipacara, ¿deero tiirá teegãrẽ múã basiro quẽnomasĩrii?

³ ¿Atecãrẽ masĩriite? Atibúreco petiári siro, marĩ ángeleare beseadacu. Cũãrẽ beseadara niijĩrã, múãrẽ wáarepere nemorõ quẽnomasĩrõ booa.

⁴ Múã cãmerĩ wedesãrã, ¿deero tiirá Jesuré padeohégure múã quioníremena ññahégũrẽ quẽnodutíi?

⁵ Múãrẽ boboáro jĩgũ, teero jĩã. Múã cãmerĩ wedesãrĩ, ¿múã watoapũre sũcũ Jesuré padeogú quẽnomasĩgũno manidójãite?

⁶ Cũãrẽ besedutirono tiirá, múã Jesuré padeorá niipacara, Jesuré padeohéra pũtope quẽnodutíra wãacu.

⁷ Múã basiro cãmerĩ wedesãrã, bayiró ñañaré tiirá tiia; múã sũcãrõména niimiãrigue petimasĩrõpejõãcu. Múãrẽ ñañaré tiirere teero tugueñajãrĩ, nemorõ ãñubocu. Múãyere yaarí, teero ññajãrĩ, nemorõ ãñubocu.

⁸ Múã teero ññajãrõno tiirá, múã basirora Jesucristo padeorá múãya wederare ñañarõ tii, cúãyere yaajãcu.

⁹ ¿Ateré múã masĩriite? Ñañaré tiirá Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Wisiríjãña. Ñeeapesodeaatira, weerirare padeorá Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Teero biiri wãmosiarira niipacara ãpẽrãména ñeeapera, ãmũã sesaro numiãmena niirãbiro tiirá, numiã sesaro ãmũãmena niirãbiro tiirá Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua.

¹⁰ Yaarépira, ugorepira, cûmurépira, quetipíra, ti-
iditõrepira Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua.

¹¹ Tíatorũre múã sĩquẽrã teerora tiirécãtimirira niiwũ. Teero tiirí siro niipacari, Cõãmacũ múã ñañaré tiirére coserígũ niiwĩ; múãrẽ cúã põna niirĩ tiirígũ niiwĩ. Marĩ Õpũ Jesuména, Espíritu Santomena Cõãmacũ múãrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩ ññaqui.

Múãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa

¹² Múã sĩquẽrã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugárere tiimasĩã”, jĩicu. Teerora niiã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugáre marĩrẽ tiiapuricu. “Marĩ tiidugárere tiimasĩã” jĩiré diamacú niipacari, marĩ tiidugáre marĩrẽ dutirijãrõ.

¹³ Apeyé cúã wedesere diamacú niiã: “Yaaré páaga maquẽ tiirígue niiã; páagape yaaré boocú”. Cõãmacũpe tee pũaróũre petirí tiigúdaqui. Apeyepé diamacú niiria. Cõãmacũ õpũũrĩrẽ tiigú, ñeeapesodeaatidari õpũũrĩrẽ tiiríyigũ. Maríye õpũũrĩ Jesús booró tiiadare õpũũrĩ niiã. Jesupé teeõpũũrĩ Õpũ niĩ.

14 Cõãmacũ Jesuré masõrigũ niwĩ. Teerora cũũ tutuaremena marĩcãrẽ masõgũdaqui.

15 ¿Ateré múã masĩriite? Múãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa. ¿Marĩ Cristoya õpũũrẽ ñeeape wapatári basocoya õpũũmena cãmeyioadari? Ti-irídojãã.

16 ¿Atecãrẽ masĩriite? Ɛmũ ñeeape wapatári basocomena niigũ, cũã pũarã sicaõpũũ tiiróbiro putuácu. Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽ jóanoã: “Cũã pũarã sicaõpũũ tiiróbiro putuáadacua”,* jĩ jóanoã.

17 Teerora sũcã sĩcũ Jesucristo marĩ Ɔpũmena niigũ, cũũ wãcũrẽmena cũũmena cãmeyioqui.

18 “Ãpẽrãrẽ ñeeapedugamiga” jĩ wãcũrõno tiigũ, teeré dutiwáya. Apeyé marĩ ñañaré tiiré marĩye õpũũrĩrẽ ñañorĩcu. Marĩ ñeeapesodeaatirape, marĩye õpũũrĩ petire ñañorã tiia.

19-20 ¿Múã masĩriite? Marĩrẽ Cõãmacũ Espiritu Santore ticorigũ niwĩ. Marĩye õpũũrĩ Espiritu Santoya wiibiro niiã. Cũũ marĩmena niĩ. Cõãmacũ wapapacáremena marĩrẽ wapatárigũ niwĩ. Teero tiirá, marĩye õpũũrĩmena marĩ booró tiimasĩña maniã. Marĩye õpũũrĩ, marĩ wãcũré Cõãmacũye niĩ. Marĩye õpũũrĩmena ãñuré tiíada, ãpẽrã Cõãmacũrẽ ãñurõ wãcũãrõ jĩrã.

7

Nũmocũtire maquẽ

1 Mecũtigãrẽ múã jóaripũpũ sãĩñáriguere yũũgũda. Nũmocũtiheri, ãñujãã, ãñurõpeja.

* 6:16 Génesis 2.24.

2 Teero niipacari, numocutihera noo booró ñeeapesodeaatibocua. Teero tiirá, umã cúãcõrõ numocutiro booa. Numiãcã cúãcõrõ manucutiro booa.

3 Umã cũũ numoména añurõ niĩrõ. Coocã cũũmena teerora niĩrõ.

4 Manucutigore cooya õpũũ dícsũ niiria; coo manũ booróbirora cũũmena niirõ booa. Coo manucãrẽ cũũya õpũũ dícsũ niiria; cũũ numo booróbirora coomena niirõ booa.

5 Cũã biiro tiáro: Numiõ coo manũ coomena niidugari, yũũaro. Cũũcã coore yũũaro. Apetó tiirá, cúã biiro cãmerĩ jĩbocua: “Marĩ tiirucúrobiro tiirĩjãada ména; Cõãmacũpere súubuseada”, jĩ wedesebocua. Cũã “noquẽ barecori súubuseada” jĩ quẽnoãri siro, súubusecua. Súubuseari siro, too suguero niirecutiaribirora manũmena, numoména niĩrõ. Teero tihéri, cúã wãcũtutuheri, Satanás ñañaré tiidutĩboqui. Æpẽrãména noo booró ñeeaperi tiibóqui.

6 Yũũ múãrẽ teeré dutirébiro jĩĩgũ mee tiia. “Múã teero tiirĩ, añuãdacu” jĩĩgũ, teero jĩã.

7 Yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã niipetirare yũũ tiiróbiro numomanirã niirĩ boomíga. Cõãmacũpe basocácõrõrẽ cúã tiíadarere cũũrigũ niiwĩ. Æpẽrãrẽ numomanidutigũ, manũmanidutigũ cũũrigũ ni-iwĩ. Æpẽrãpére numocutidutigũ, manucutidutigũ cũũrigũ niiwĩ.

8 Mecũtígã múã numomanirãrẽ, manũmanirãrẽ, wapewia numiãrẽ jĩĩgũda. Múã yũũ tiiróbiro numocutihéri, manucutihéri, añuniã.

9 Umãã numiãmena niidugara nũcãhẽrãno numocutiaro. Numiãcã teerora manucutiaro. Cũã

n̄m̄oc̄utiri, man̄uc̄utiri, nemorõ ãñuã. Teero tiirá, cúã numiãmena, ãm̄ãmena niidugare dícare wãc̄urica.

10 Ȳm̄ wãmosíarirare biiro dutia: Ate marĩ Õpũ dutiré niiã; ȳm̄ dutiré mee niiã: Numiõ coo manurẽ cõãrijããrõ.

11 Cõãgõ, s̄icõrã putuáaro; o coo man̄ niimiriḡmena quẽnoãrõ; c̄ũmena niiãrõ sũcã. Ñm̄cã teerora c̄ũ n̄morẽ cõãrijããrõ.

12 Æp̄erãrẽjã ȳm̄ wãc̄urere biiro jĩgũda. Ate wãc̄urẽ marĩ Õpũ ȳm̄re wederé mee niiã. Apetó tiigú, s̄icũ m̄ã menamacũ Jesuré padeohégore n̄m̄oc̄utiboqui. Coo c̄ũmena niirucudugari, cõãrijããrõ.

13 Teerora sũcã padeohégure man̄uc̄utigocã coomena c̄ũ niirucudugari, cõãrijããrõ.

14 Padeohéḡ n̄mo coo Jesuré padeoré wapa coo man̄cã Cõãmacũ ãñurõ tiinóriḡm̄ niiqui. Teerora padeohégo man̄ c̄ũ Jesuré padeoré wapa c̄ũ n̄mocã Cõãmacũ ãñurõ tiinórigõ niico. Teero tiirá, cúã põna Jesuré padeohéra põna tiiróbiro niirica. Teero tiigú, Cõãmacũ cúã põnarẽ ãñurõ tiiqui.

15 Jesuré padeohéḡno c̄ũ n̄morẽ cõãdugaḡ, cõãjããrõ. Jesuré padeohégocã coo manurẽ cõãdugago, cõãjããrõ. “Ȳm̄re cõãrijãña; ȳm̄mena nijãña”, jĩmasiña maniã. Cõãmacũ marĩrẽ cãmerĩquẽrõ manirõ niirec̄utiri booi.

16 Jesuré padeogó coo manurẽ Jesuré padeohégure “ȳm̄mena niigũ, padeogúdaqui” jĩmasiña maniã. Teerora sũcã Jesuré padeogúcã

cũũ nũmo Jesuré padeohégore “yũũmena niigõ, padeogódaco” jĩĩmasĩña maniã.

17 Tee biipacari, ateré yũũ niipetiro macãrã, Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ dutia: Múãcõrõ Cõãmacũ múãrẽ sicato cũũ põna putuári tiiróbirora atitócãrẽ teerora niirõ booa.

18 Cõãmacũ ãpêrãrẽ cõnerĩgu yapa macã caseróre widecõãnorirare cũũ põna putuári tiibóqui. Cũã widecõãnorira niĩãrõ. Widedcõãnoña manirãrẽ cũũ põna putuári tiiricãrẽ, teerora widecõãnoña manirã niĩãrõ.

19 Widedcõãnorĩgu niirĩ, o widecõãnoña manigũ niirĩcãrẽ, wapamanĩã. Cõãmacũ booró tiirépe wapacutĩnetõnũcãã.

20 Niipetira Cõãmacũ cúãrẽ sicato cũũ põna putuári tiirító cũũ niisuguerirobirora niirucujãrõ booa.

21 Dutiapenori basocare* Cõãmacũ cũũ põna putuári tiirĩ, cũũ dutiapenorere wãcũpatirijããrõ. Apetó cúãrẽ dutirá “wáaya” jĩĩrĩ, witijõããrõ.

22 Cõãmacũ marĩ Õpũ Jesuré padeodutĩgu múãrẽ beserĩgu niĩwĩ. Teerora sĩcũ besenũcãritore, dutiapenori basocũ niirĩgu niĩwĩ. Atitóre biiro niĩã: Teero dutiapenori basocũ niipacũ, Jesuména niijĩgũ, dutiaperere witirĩgu tiiróbiro niiqui. Jesuyé maquêrẽ padequi. ãpĩ cũũ besenũcãritore, dutiapenoña manigũ niirĩgu niĩwĩ. Atitóre Cristore padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui sãa.

23 Cõãmacũ múãrẽ wapapacáremena wapatĩrigũ niĩwĩ. Teero tiirã, ãpêrã dutiapenori basoca tiiróbiro niirijãña.

* 7:21 Pecasãyemena “esclavos” niĩya.

24 Cõãmacũ sicato besenũcãrito, mũã niirecutirirobirora nijãña. Cũãmena añũrõ niiña.

25 Wãmosíaherare marĩ Õpũ dutiré maniã. Marĩ Õpũ yũũre bóaneõ ññarémena mũãrẽ yũũ wederére tũorí tiirígu niiwĩ. Teero tiigú, yũũ wãcũrepere wedegũda.

26 Biiro wãcũã: Atitóre pee ñañarõ netõré niiã. Teero tiigú, sícũ cũũ niirõbirora pũtũájããrõ.

27 Nũmocũtigũ coore cõãrijããrõ. Nũmomanigũ nũmo ãmaãrijããrõ.

28 Nũmocũtigũ Cõãmacũrẽ netõnũcãgũ mee tiii. Numiõcã wãmosíago, Cõãmacũrẽ netõnũcãgõ mee tiyo. Teero niipacari, wãmosíarirare cũã catirí bũrecorire pee ñañarõ netõré niiã. Yũũ cũã ñañarõ netõrére boosãrimiga.

29 Yãa wedera, yũũ mũãrẽ ateré wededũgaga: Atibúreco petiádarõ péero dũsaa. Teero tiirá, mecũãmena nũmocũtira nũmomanirã tiiróbiro niirõ booa.

30 Boorituari basoca boorituahera tiiróbiro niirõ booa. Õsenirãcã tũsahera tiiróbiro niirõ booa. Apeyenó sãirã cũãye niidoaadarere tiiróbiro tũgueñarijããrõ.

31 Atibúreco maquẽmena añũrõ netõrã tee dícare wãcũrijããrõ. Atibúreco maquẽ marĩ ññaré ditiwaro tĩa.

32 Mũãrẽ wãcũpatiro manirõ niirĩ boogá. Nũmomanigũ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũqui, Jesucristo usenirĩ boogá.

33 Nũmocũtigũpe atibúreco maquẽrẽ bayiró wãcũqui, cũũ nũmorẽ usenirĩ boogá.

34 Cũũ nũmo, teero biiri Jesucristo usenirĩ boogá, cũũ tiidũgare pũaró niicu. Numiãcãrẽ teorora niiã.

Manumanigõ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũco. Cooya ðpũũmena, coo wãcũrémena Cõãmacũ booró tiidugáco. Manucutigope atibúreco maquẽrẽ bayiró wãcũco, coo manurẽ boosãgõ.

³⁵ Yũũ múãrẽ ãñurẽ boosãgũ wede, jóacoa. Múã tiirere cãmotádugariga. Teero tiiróno tiigú, múãrẽ ãñurõ niirĩ boogá. Teero biiri marĩ Õpũye dícare wãcũrĩ boogá.

³⁶ Sícũ cũũ macõ bũcũó wáari iñagũ,† biiro wãcũqui: “Yũũ macõrẽ ãñurõ tiiríga; coo manucutiri, ãñubocu”, jĩĩ wãcũqui. Teero jĩĩgãno numicũãrõ. Teero tiiré ñañaré tiiré mee niĩã.

³⁷ Æpĩréja cũũ ãñurõ wãcũãri siro, “yũũ macõrẽ numicũricu” jĩĩqui. Cũũ teero tiidugáre ãñuniã. Yũũ macõ manucutirijããrõ jĩĩgũ, ãñurõ tiigú tiiquí.

³⁸ Biiro niĩã: Numicũgũ ãñurõ tiigú tiiquí. Numicũhégũcã toorá ãñunemorõ tiiquí.

³⁹ Marĩrẽ dutiré biiro niĩã: Manucutigo coo manũ catiri, cũũmena niirucujããrõ. Cũũ diari siro, coore cãmotáre manirĩ, coo tũsagũmena manucutimasĩco. Cũũ Jesuré padeogú niĩãrõ.

⁴⁰ Yũũpe biiro wãcũã: Coo ãpĩména dúutuhego, nemorõ useniremena niico. Yũũcã Espiritu Santore cũojĩgũ, teero wedesea.

8

Weerirare wáicu diiré titoré maquẽ

¹ Yũũ mecũtígãrẽ apeyé múã sãĩñáriguere yũũgũda. “¿Wáicura dii cũã weerirare ticoariguere yaajãrõ booi?” jĩĩriguere yũũgũda. “Weerirare cũã

† **7:36** Apepũ biiro tũonóã: Sícũ cũũ numo niigõdo bũcũó wáari iñagũ, ...

padeoré wapamaniã; teeré masĩtoaa”, jĩicu máã. Teerora niã, niirõpeja. Teero jĩĩrã, biiro jĩĩrã tiicú: “Ûsãpeja ãpẽrã nemorõ masĩnetõnucãã”, jĩĩãmajãrã tiia. Marĩ câmerĩ maĩrã, biirope tiicú: Æpẽrãrẽ tiiapucu, Cõãmacũrẽ padeonemõãrõ jĩĩrã.

² “Masĩnetõnegũ niã” jĩĩgũno ãñurõ peti masĩgũ mee niiqui. “Biirope ãñurõ masĩrõ boocú”, jĩĩmasĩriqui.

³ Cõãmacũ cũũrẽ maĩgũrẽ masĩtoaqui.

⁴ Wáicũra dii cúã weerirare ticoarigue maquẽpere biiro wedegũda: Marĩ masĩã: Cũã weerira wapamanĩcua; Cõãmacũ sĩcũrã niiqui.

⁵ Æpẽrã cũũrẽ padeohéra paũ cõãpõnapere padeocúa. Æmũãsepũ niirãrẽ, atibãrecopũ niirãrẽ padeocúa. Cũũrẽ marĩ Cõãmacũrẽ padeorõbiro tũgueñacua. “Marĩ õpãrã niĩya”, jĩĩcua.

⁶ Marĩpe ateré masĩã: Cõãmacũ marĩ Pacũ sĩcũrã niiqui. Cũũ niipetire atibãreco maquẽrẽ bauanéyigũ. Marĩ cũũ põna cũũ dutiró tiiadara niã. Jesucristo sĩcũrã marĩ Õpũ niĩ. Cũũmenarã niipetire bauanénoriro niiwũ. Marĩcãrẽ cũũmena niĩrĩ tiirígũ niiwĩ.

⁷ Niipetira Jesuré padeorã teeré masĩriya. Cũã sĩquẽrã too sũgueropũ weerira dícre padeomíwã. Mecũtígãrẽ weerirare ticoarigue diiré yaara, biiro wãcũcua: “Teeré yaara, weerirare padeorã tiia”, jĩĩcua. Padeobayíhera yaara, wapa cũorã tiirõbiro tũgueñacua. Teeména cúã wãcũrere ñãnocúa.

⁸ Marĩ yaaré, marĩ yaaherecã marĩrẽ Cõãmacũrẽ masĩrĩ tiinemória. Marĩ yaara, nemorõ ãñurã wáaricu. Yaahera, ñãñarã wáaricu.

9 Teero niipacari, ãñurõ tiiyá múã. “Niipetirere yaamasĩã” múã jĩrémèna ãpĩ ãñurõ padeobayíhegure ñañaré tiirí tiirijãña.

10 Biiro niiã: Mũũ “cũã weerirare wapamaníã” jĩmasĩpacũ, cũã weerigure súubusepeoropũ yaagũ wáabocu. Æpĩ padeobayíhegũ mũũ teero tiirére ññaboqui. Mũũrẽ ññacũgũ, cũũcã weerirare ticoariguere yaagũ wáaboqui.

11 Mũũ masĩpacũ yaagũ, padeobayíhegũpere “yũũ ñañaré tiigú tiigá” jĩ wácũrĩ tiigú tiia. Cristo cũũcãrẽ diabolosarigu niuwĩ. Mũũ yaarémena cũũ padeorére ñañorĩ tiibuyérijãña.

12 Ateména pũtuáa sáa: Múã padeobayíhegure ñañaré tiibuyéra, Cristorena ñañaré tiirá tiia.

13 Teero tiirá, marĩ yaarémena marĩya wedegũ padeobayíhegure ñañaré tiirí tiirá, diamacúrã wáicura diiré yaanemorijãrõ booa, cũũrẽ ñañaré tiibuyéri jĩrã.

9

Apóstoles cũã wederémèna wapatá, yaamasĩcua

1 Yũũcã Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. Æpẽrã cũũ beserira tiiróbiro tiimasĩã. Yũũcã marĩ Õpũ Jesuré ññawũ. Múãrẽ marĩ Õpũye quetire wedewũ. Múã teeré tũo, padeowú. Teero tiirá, yũũ Jesús beserigũ niirére masĩã.

2 Æpẽrã yũũre “cũũ Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ mee niĩ” jĩrã niicua. Múãpeja teero jĩria. Yũũ múãrẽ Jesuyé maquẽrẽ wederi siro, padeowú. Teero tiirá, múã ãpẽrã nemorõ yũũre “Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niĩ” jĩmasĩã.

3 Āpērã yũre wedepatira, “cũũ Jesús beserigu mee niĩ” jĩcua. Cũãrẽ biiro yũa:

4 Yũũ Jesús beserigu niijĩgũ, yũũ buerére tuorãre “ecayã yũre” jĩmasĩã.

5 Yũũcã ãpērã Jesús beserira, Jesús baira, teero biiri Pedrobirora yũũ tiirí, ãñubojĩyu. Cũã nũmosãnumiã Jesuré padeorãre cũãmena néewaya.

6 ¿Deero wãcũĩ múã? ¿Ûsã dícu Bernabé, yũũ Jesuyé quietire wederã yaacatidũgara, padedumasĩrigari?

7 ¿Surara cũũ yaarére cũũ basiro wapatĩgari? Wapatĩriqui. ¿Ûsere oterí basocu teedũcare yaarigari? Yaaqui. ¿Oveja coterí basocu oveja õpẽcõre bipegũ sĩnirĩgari? Sĩniquí.

8 Yũũ tee queorẽmena wederi, yũre “basocã wãcũrẽ dícuere wedei” jĩrijãña. Moisére dutiré cũũriguecã teeré jóanoã.

9 Tee dutirẽpũre biiro jóanoã: “Wecu trigore wãñiãrĩ, ɯseropũ tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadũgagu, yaaaro”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ teeré jĩgũ, wecũã dícuere jĩgũ mee tiiyĩgu.

10 Cũũ teeré jĩgũ, ãsã cũũye quietire wederãre queorẽmena wedegu tiiyĩgu. Ditare coamũtõsũguegu, ãpĩ trigore wãñiãgũ “tiidita oteré dũcare ñeeãdacu” jĩrã, padecua.

11 Ûsã otenũcãrira tiirõbiro Jesuyé maquẽrẽ múãrẽ wedenũcãwũ. Otegũ tee oteré dũcare ñeerõbirora múãcã ãsã bueré wapa apeyenó múã cuorére péero ãsãrẽ ticori, ãñuniã.

12 Múã ãpērã múãrẽ buerãre teero ticojãcu. Ûsãpereja nemocú.

“Ûsãrẽ ticoya” jĩmasĩpacara, “ticoya” jĩria. Teero

jĩrõno tiirá, teero nũcãjãwũ. Biiro wãcũwũ: “Marĩ sãĩrĩ, Cristoye quetire booribocua”, jĩĩ wãcũwũ.

13 ¿Ateré múã masĩriite? Cõãmacũwiipũ paderĩ basocá Cõãmacũrẽ padeorá yaaré nécati cũĩriguere yaacua. Teerora tiiwiipú wáicurare sãrõpũ paderácã tee diiré yaacua.

14 Cũã tiiróbiro Jesuyé quetire wederácãrẽ “cũã tee wederémene wapatáyaaro” jĩĩrigũ niĩwĩ marĩ Õpũ.

15 Teero jĩĩpacari, yũũ sĩcãrĩ “ticoya yũũre” jĩĩricu. Mecãtígãrẽ múãrẽ apeyenó ticodeutigũ mee teero jóaa. Bayiró jũabóarera diadũgaracũ, múãrẽ yũũ wederé wapa yaaré sãĩricu.

16 Yũũ Jesuyé quetire wedegú niijĩgũ, “ãpẽã nemorõ ãñugú niĩã” jĩĩmasĩria. Tee Cõãmacũ yũũre padedutire niĩã. Yũũ teeré wedeheri, yũũre ñañanibocu.

17 Yũũ boorémene wedegũ doca, wapatábojĩyu. Cõãmacũ yũũre wededutiripeja, cũũ yũũre cũĩrigue dícurẽ tiigú tiia.

18 Teero tiiró, yũũ ãñurõ usenire yũũ wede wapatárebiro niicu. Yũũ wapaséro manirõ netõnére quetire basocáre wederémenepe ãñurõ useniã. Jesús beserigu niijĩgũ, “wederé wapa ticoya yũũre” jĩĩmasĩpacũ, jĩĩria.

19 Paũ Cristore padeorĩ boosãgũ, biiro tũgueñaã: Sĩcãrẽ padecotegũ niiripacũ, yũũ basiro niipetirare padecotegũ tiiróbiro tũgueñaã.

20 Judíoa pũtopũ niigũ, cúãrẽ Cristore padeorĩ boosãgũ, cúã tiiróbirora tiia. Yũũ Moisére dutiré cũĩriguemene niiripacũ, tee dutirémene niirã

putopu wáagu, cúã tiiróbiro tee dutirére tiia. Cúãrẽ Cristore padeorí boosãgã, teero tiia.

21 Tee dutirémēna niihērã putopu wáagu, cúãrẽ Cristore padeorí boosãgã, tee dutirémēna niihēgūbiro niia. Teero niipacu, “Cõamacū dutirére tiihégū niia” jĩgū mee tiia. Yũũ Cristo boorére tiidugágu niijĩgū, Cõamacū dutirémēnape niia.

22 Yũũ padeobayíheramēna niigū, cúãrẽ Cristore padeonemórĩ boogú, cúãbirora tiia. Atepére tiinemõã sũcã: Niipetirare “¿deerope yũũ tiirí, netõdugámĩ cúã?” jĩgū, cúã tiirucúrobirora tiia.

23 Tee niipetirere tiia, niipetiro macãrã Jesuyé quetire tuoáro jĩgū. Teero tiigú, yũũcã cúãmenarã Cristo ticoadarere ñeegūdacu.

24 Múã masĩã: Cuturópu wáara, niipetira cutucúa, “¿noãpé cutubayínemoĩ?” jĩrã. Niipetira cutupacára, sĩcũrã wapatáqui. Múãcã Cõamacū ticoadarere wapatádugara, cuturí basoca tiiróbiro tutuaremena Cõamacū boorépere tiiró booa.

25 Niipetira cúã cutuádari suguero, bayiró cutubuécua. Too suguero pu cúãye õpũũrĩrẽ ñañoríguere duujãcua. Cúã pũũmena tiirí betore wapatádugara, teero tiisuguéua. Tiibeto máata bóajõacu. Marĩ ñeeãdarepeja petirícu.

26 Teero tiigú, yũũ cuturí basocú capea ññahēgū tiiróbiro noo booró tiiría. Cãmerĩquēri basocu ãñurõ cãmerĩquēmasĩhēgū cũũ booró tiijãqui. Yũũpeja cũũbiro tiidugáhegu, yũũ tiíadarere ãñurõ wãcũsuguea.

27 Yáa õpũũrẽ quēnojeáutigū, ñañaré tiidugárere nucãjãã. Yáa õpũũ yũũre dutiria; yũũ basiro

yáa õpũũrẽ dutia. Teero tiiriatã, Jesuyé que-tire ãpẽrãrẽ wedegú niipacu, Cõãmacũ ññacoropure ñañarõ putuábocu.

10

Weerirare padeorijãña

¹ Yáa wedera, múarẽ ateré múã masĩrĩ boogá: Niipetira úsã ñecúsũmuã õmeburuá doca niiyira. Niipetira Día Oco Sõãrímaare tĩãwayira.

² Niipetira “Moisémena niia” jĩrere ãñorã, õmeburuáre nũnũ, tiimaare tĩãwayira. Cũã õmeburuáre nũnũ, tiimaare tĩãwarigüemena wãmeõtinorirabiro putuáyira.

³ Niipetira maná wãmecutirigue Cõãmacũ ticoriguere yaayira.

⁴ Niipetira oco Cõãmacũ ticoriguere sĩniyira. Tee oco ãtãgãpu witiyiro. Tiigá ãtãgã Cõãmacũ ticoriga niiyiro. Cristora tiigabiro niĩ. Cũã noo wáaro cúãmena niiyigũ.

⁵ Cõãmacũ cúãrẽ teero tiipacári, cúãpe cúũrẽ usenirĩ tiiriyira. Cúũrẽ netõnucãrĩ ññagũ, paure yucu manirõpu diari tiiyigũ.

⁶ Cúãrẽ teero wáarigue marĩrẽ queoré ticoré niia. Marĩrẽ cúã tiirírobiro ñañarere ugaripéarijããrõ jĩrõ, teero wáayiro.

⁷ Teero tiirá, cúã sĩquẽrã tiirírobiro weerirare padeorijãña. Cõãmacũye queti jóaripũpu cúã ti-iríguere jóanoã: “Cúã yaa, sĩni, too síro cúã booró bosebureco tiinucãyira”,* jĩ jóanoã.

* **10:7** Éxodo 32.6.

8 Marĩpeja sĩquẽrã cúã tiirĩrobiro noo booró ñeeaperijãada. Cúãcã teero tiirĩgue wapa sicabũrecore veintitrés mil diayira.

9 Teero biiri sĩquẽrã cúã tiirĩrobiro marĩ Õpũrẽ cúari tiirijãada. Cúãcã teero tiirĩgue wapa pau ãñaã bacasiãnoyira.†

10 Teero biiri sũcã cúã sĩquẽrã Cõãmacũrẽ wedepatirobiro wedepatirijãña. Cúãcã wedepatirigue wapa ángele sĩãdutĩnorigu cúãrẽ sĩãyĩgu.‡

11 Atibũreco petiwáro tiia. Teero tiigú, Cõãmacũ marĩatitó macãrãrẽ masĩdutigu, cúãrẽ teero tiiyĩgu. Cũũ cúãrẽ wáariguere jóadutirigu niuwĩ, marĩrẽ cúã tiirĩrobiro tiirijããrõ jĩĩgũ, cúãrẽ wáarirobirora marĩrẽ wáari jĩĩgũ.

12 Teero tiigú, sĩcũ “yũũpeja ãñurõ padeogú niiã; ñañaaré tiiría” jĩĩ wãcũgũno ãñurõ tũomasĩña, ñañaaré tiirĩ jĩĩgũ.

13 Apetó múã ñañaaré tiidũgácu. Múã dícuere teero wáaricu; niipetirapũre teero wáacu. Cõãmacũpe múãrẽ tiiápurucugu niijĩgũ, múã nocõrõ nũcãrẽre masĩjĩgũ, múãrẽ ñañaaré tiidũgánemore jeari tiirĩqui. Ñañaaré tiidũgáre jeari, Cõãmacũ múãrẽ tutuare ticogũdaqui, ñañaaré tiirijããrõ jĩĩgũ.

14 Teero tiirá, yũũ maĩrã, múã cúã weerirare padeorijãña, ñañaarõ wáari jĩĩrã.

15 Múã ãñurõ masĩrã niiã. Teero tiirá, múã basiro yũũ wedeserere “diamacú niiã” o “merẽã niiã” jĩĩãdacu.

† 10:9 Números 21.5-6. ‡ 10:10 Números 16.41-49.

16 Marĩ bocara, s̃nirĩ bapa s̃niãdari suguero, Cõãmacũrẽ Ɂsenire ticoa. Tiibapare s̃nirã, “Cristoye díi marĩrẽ õmayudiabosariguemenarã marĩ cũũmena niiã” jĩĩdugara tiia. Pãgãrẽ bato yaara, “Cristoya õpũũ cũũ diari õpũũmenarã marĩ cũũmena niiã” jĩĩdugara tiia.

17 Marĩ sicagá maquẽ pãrẽ yaaa. Teero tiirã, marĩ paɁ niipacara, sicaõpũũ tiiróbiro niiã.

18 Israelya põna macãrãrẽ wãcũña. Cũã Cõãmacũrẽ padeorã, wãicũrare s̃iãpéocua. Tee diirẽ yaara, “Cõãmacũmena niiã” jĩĩrã tiicúa.

19 ¿Deero jĩĩdugagu tiia yɁɁ teeména? “Wãicũra dii cãã weerirare ticoariguere marĩ yaara, weerirarena niiãdacu”, ¿jĩĩdugagu tiigári? “Weerira caticua”, ¿jĩĩdugagu tiigári? Jĩĩria.

20 Biirope jĩĩdugagu tiia: Cõãmacũrẽ padeohéna cãã weerirare wãicũra diirẽ ticora, Cõãmacũrẽ ticora mee tiíya; wãtĩãpere ticora tiíya. Mũãrẽ wãtĩãmena niirĩ boorã.

21 Marĩ Õpũrẽ padeorãmena vinorẽ s̃nirã, pãrẽ yaara, marĩ Õpũrẽ padeorére wiyará tiia. Teeré yaaarira wãtĩãyere s̃ni, yaaro boorã.

22 Marĩ Õpũrẽ doeri tiidugáricu. Cũũ marĩmena cúari, marĩ cũũmena s̃icãrĩbíricu; tutuagu niiqui.

Marĩ booró tiirã, ãpẽrãrẽ maĩrĩbocu

23 Mũã s̃iquẽrã biiro wedeseçu: “Marĩ tiidugárere tiimasã”, jĩĩcu. Teerora niiã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugáre marĩrẽ tiiapuricu. “Marĩ tiidugárere tiimasã” jĩĩrẽ diamacú niipacari, teepé ãpẽrãrẽ Cõãmacũrẽ ãñurõ padeorĩ tiirícu.

24 Múāye dí cure wācūrijārō booa; āpērāyé niīādecārē wācūrō booa.

25-26 Cōāmacūye queti jóaripūpu biiro jóanoā: “Niipetire atibárecopu niiré marī Ōpūye niīā”, § jī jóanoā. Teero tiirā, yaaré dúaropu dúarere noo booró sāi, yaaya. “¿Weerirare súubusepeoarigue dii niī?” jī sāñárijāña, wapa cūorá tūgueñarī jīrā.

27 Apetó tiigú, sīcū Jesuré padeohégū múārē cūū pūtopu yaadutiboqui. Múā cūū pūtopu wáadugara, niipetire cūū ecarére yaaya. “¿Ate deero tiirārigue dii niī?” jī sāñárijāña, wapa cūorá tūgueñarī jīrā.

28 Toopá niirī, āpērā múārē biiro jībocua: “Ate weerirare cúā ticoarigue dii niīā”, jībocua. Múā cúā padeorére ñañorī jīrā, tee diiré yaarijāña, wapa cūorá tūgueñarī jīrā.

29 Múāye maquērē wederia. Múā yaara, ñañarō tūgueñaricu. Cúā tūgueñare maquērē wedegū tiia. “Yaaya maniréno niīā”, jī tūgueñacua.

Múā yūre sāñábocu: “¿Deero tiirā āpērā tūgueñaremena ūsāpe ūsā yaadugarere yaarigari?”

30 Ūsā yaarére Cōāmacūrē ūsenire ticori, āpērā ūsā yaarére merēā jīmasīricua”, jībocu.

31 Yūpeja múārē biiro wedea: Marī yaarémena, marī sīnirémena, marī booró tiirémena Cōāmacūrē ūsenirī tiíada, āpērācā Cōāmacūrē “āñunetōjōāi” jīārō jīrā.

32 Múā tiirémena sīcūnorē ñañaré tiīñorijāña; niipetira Cōāmacū pōnarē, judíoare, judíoa niīhērārē ñañaré tiīñorijāña.

33 Yūcā teerora tiia. Niipetire yū tiirémena niipetirare āñurō tiidugáa. Niipetira netōnérī

§ 10:25-26 Salmo 24.1.

boogú, cǔãye niiãdarere boosãã; yũrepeja yée díçure ãmaãria.

11

¹ Múãcã yũ Cristore nũnrõbirora teeré ãñacũ, yũre nũnuñá.

Numiã Jesuré padeorá neãrõpũ tiiré maquẽ

² Múã yũ tiiriguere teero wãcũpetirucujããyiro. Yũ máãrẽ buerigüecãrẽ diamacá tiiáyiro. Teero tiigú, múãmena yũ bayiró useniã.

³ Apeyeré ateré múãrẽ masĩrĩ boogá: Cristo ni-petira ãmã sotoa niĩ. Æmũpe cǔũ nũmo sotoa niĩ. Cõãmacũ Cristo sotoa niĩ.

⁴ Æmũ súubusegũ, cǔũya dupupũ sapeare pesarijãrõ booa.* Cǔũ Cõãmacũ wededutirere wedegũ, teerora pesarijãrõ booa. Pesagũpeja bobooro tiigú tiiquí. Cǔũ teero tiigú, marĩ Õpũ Jesucristore quioníremena padeoríqui.

⁵ Numiõpeja súubusego, cooya dupupũ suti caserore pesaro booa. Coõ Cõãmacũ wededutirere wedego, teerora tiiró booa. Pesahegopeja bobooro tiigó tiicó; marĩ Õpũ Jesucristore quioníremena padeoríco. Póare súa pedenorigo tiiróbiro niico.

⁶ Sĩcõ numiõ pesarí casero pesahego, sica diamacúrã coõ póare súacõãjããrõ. “Yũre súapetiãtã, o pedeatã, bobooro tũgueñabocu” jĩgõ, suti caserore pesaaro.

⁷ Æmũpe Cõãmacũ niirére, cǔũ dutimasĩrere ãñoĩ. Teero tiigú, pesarijãrõ booa. Numiõpe coõ

* **11:4** “Jesuré padeorãmena neãgũ, sapeare pesariqui”, jĩdũgaro tia. Cǔũ sĩcãrã niigũ, sapeamena súubuseri, ãñuniã.

manu añurõ dutimasĩrere ãñooyo. Teero tiigó, suti caserore pesaro booa.

⁸ Múã masiã: Sicatorura Cõãmacũ basocũre tiigũ, ãmarẽ numiõya cõãmena tiirĩyĩgu; numiõpere ãmãya cõãmena tiiyĩgu.

⁹ Cõãmacũ Adãnrẽ tiigũ, Evare tiiapuaro jĩgũ mee tiiyĩgu. Evare tiigũpeja, Adãnrẽ tiiapuaro jĩgũ tiyĩgu.

¹⁰ Teero tiirã, múã neãrõpũre niirã, numiã suti caserore pesaro booa. Teero tiigõno coo manu dutirẽmena niirere ãñocó. Ángeleacã coo teero tiirere ãñacua.

¹¹ Teero niipacari, marĩ Jesuré padeorã cãmerĩ tiiapua. Ñmãã cũã nãmosãnumiã tiiapure manirõ niimasĩricua. Numiãcã cũã manũsũmãã tiiapure manirõ niimasĩricua.

¹² Ate diamacũrã niã: Cõãmacũ numiõrẽ ãmãya cõãmena tiiyĩgu; teero biiri ãmãã numiãpũre bauãcua. Niipetira Cõãmacũ tiirĩra dícu niĩya.

¹³ Numiã Cõãmacũrẽ sãĩrã, dupupũ suti caserore pesaheri, ¿ãñuĩ? Múã basiro beseya.

¹⁴ Niipetira ateré masiñoã: Ñmã póañapõ yoari, bobo niã.

¹⁵ Numiõpe póa yoariñapõ cõogó boborico; tee póamena usenico. Coo póamena suti caserore pesagobiro tiicó.

¹⁶ Ymũ wedeserere “diamacũ niiria” jĩgũnorẽ biiro jĩgũda: “Ñsã teero dícu tiirucúa. Teero biiri Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrãcã teerora tiirucúa”, jĩgũda.

Neãyara diamacũ tiirĩrique

17 Mecūtígã múãrẽ apeyeré jóaa. Ateré jóagu, múãmena useniria. Múã neãrã tiiré múãrẽ Jesuré padeonemórĩ tiiróno tiirá, padeorére ñañorã tiia.

18 Múãrẽ ateré jĩsugueguda: Múã neãrã, sīcārōména yaariayiro. Teeré tuoáwũ. Yũũ tũgueñarĩ, yũũre diamacú maquẽrẽ wedecoaya.

19 Ate diamacúrã niiã: Múã batarícãrẽ, ãñuniã. Teeména “¿noãpé diamacú Jesuré padeorá niiĩto?” jĩrere ãñoãdacu.

20 Múã neãyara, marĩ Òpũ cũũ bueráména yaaturirobiro diamacú tiiráyiro.

21 Múã yaaré néewarere noo booró yaanũcãjããyiro. ãpẽrã juaména putuá, ãpẽrã sīni, cũũmu, tiáyiro.

22 Múã pairó yaa, sīnidugára, múãye wiseripu teero tiiyá. ¿Múã ãpẽrãrẽ Jesuré padeoráre doo niiĩ? ãpẽrã bóaneorãrẽ bobooro wáari tiirá tiáyiro. Múã teero tiiré quetire tũogú, ¿deero jĩgũdari yũũ múãrẽ? “Múãména useniã” ¿jĩgarite? Jĩridojãgũdacu.

Jesús cũũ bueráména yaaturigue

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Yũũ múãrẽ bueriguere marĩ Òpũ yũũre buewi. Biiró niiã: Jesuré ññatutirapũre ticoadari ññamirẽ cũũ pãrẽ née,

24 Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Yaponó, puatásã, jĩyigu: “Ate pã yũũ múãrẽ diabosaadari òpũũbiro niiã. Ateré tiiyá, yũũ múãrẽ diabosarere wãcũrã”, jĩyigu.

25 Yaaari siro, teerora tiiyigu sīnirí bapaména. Cũũ bueráre tĩãgũ, jĩyigu: “Atibapá maquẽ yée

díibiro niiã. Yéé díimena Cõãmacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui. Múã tiibapare s̄nirécõrõ yũũre wãcũña”, jĩyigu.

²⁶ Teero tiirá, múã pãrẽ yaara, tiibapare s̄nirã, marĩ Õpũ marĩrẽ diabolariquere ãñorã tiia, téé cũũ pũtũaatiripũ.

Bocaadari suguero, wãcũdutire

²⁷ Bocaadara quioníremena tiiáro. Quioníremena ññahẽgũ yaa, s̄ni, Jesuré ññañaré tiiquí; Jesuyá õpũũ, cũũye díre búri niiré tũgueñaqui.

²⁸ Marĩ niipetira bocaadari suguero, marĩ tiriguere “ññañaré tiitá” jĩ, wãcũsuguerõ booa.

²⁹ S̄icũ marĩ Õpũ marĩrẽ diabolariquere wãcũripacũ, pãrẽ yaa, s̄nigũ, ññañarõ tiinógũdaqui.

³⁰ Teero tiirá, múã paũ diarecũtira, tutuhera niicu. S̄iquẽrã diajõãtoayira.

³¹ Marĩ bocaadari suguero, wãcũpatisugueatã, Cõãmacũ marĩrẽ teero ññañarõ tiiríqui.

³² Marĩrẽ teero ññañarõ tiigũ, marĩrẽ marĩ ññañaré tiirére duudutígũ tiiquí. Marĩrẽ ãpẽrã cũũrẽ padeohéramena pecamepũ wáari booríqui.

³³ Teero tiirá, yáa wedera, neãyara, biiro tiiyá: S̄icãrõména yaaadara, niipetirare yueya.

³⁴ Jũabóagũno cũũya wiipũ yaaaro. Teero tiigũ, Cõãmacũ múã ãñurõ neãrĩ ññagũ, ññañarõ tiiríqui. Apeyeré múã pũtopũ wáagũ, quẽnogũda.

12

Espíritu Santo basocãcõrõrẽ tiimas̄rere ticoré

1 Yáa wedera, Espírítu Santo múãrẽ tiimasĩrere ticoqui, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ tiiápuaro jĩĩgũ. Múãrẽ teeré masĩrĩ boogá.

2 Múã ateré masĩã: Múã Jesuré padeoádari suguero, múã menamacãrã weerirare padeorá wáari ñña, múãcã wáarira niiwũ. Weerira cãã padeorá catirá mee niiĩya; wedeseriya.

3 Teero tiigú, yuu múãrẽ ateré masĩrĩ boogá: Sícũno Espírítu Santo ticorémema wedesegu ateré jĩĩmasĩriqui: “Jesús ñañarõ wáatẽrĩjããrõ”. Æpĩpéja “Jesús marĩ Õpũ niiĩ” jĩĩgũ Espírítu Santo ticorémema dícu teeré wedesemasĩqui.

4 Espírítu Santo tiimasĩre ticogu, merẽã dícu marĩrẽ batoqui. Espírítu Santo tee niipetirere ticogú sícũrã niiqui.

5 Marĩ merẽã dícu paderé cãoa, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ tiiápuaro jĩĩrã. Marĩ Õpũ tee niipetirere cũũrigu sícũrã niiĩ.

6 Marĩ merẽã dícu padea. Cõãmacũ marĩrẽ paderi tiigú sícũrã niiqui. Niipetire tee marĩ paderére añũrõ wáari tiiquí.

7 Espírítu Santo cãũ tiimasĩre ticorémema marĩ niipetirare cãũ marĩmena niirére eññoquí. Tee tiimasĩrere ticoqui, cãmerĩ tiiápuaro jĩĩgũ.

8 Cõãmacũ Espírítu Santomena sĩquẽrãrẽ añũrõ masĩrémema wedesemasĩrere ticoqui. Æpẽrãrẽ cãũmenarã añũrõ tũomasĩremema wedemasĩrere ticoqui.

9 Æpẽrãrẽ cãũmenarã padeorére ticoqui. Æpẽrãrẽ cãũmenarã diarecutirare netõnémasĩrere ticoqui.

10 Æpẽrãrẽ Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiiẽñomasĩrere ticoqui. Æpẽrãrẽ Cõãmacũ

wededutirere wedemasĩrere ticoqui. Āpērārē besemasĩrere ticoqui. Tee masĩrémena “āni wātī tutuaremena biiro tiii” o “Espíritu Santo tutuaremena biiro tiii” jĩ besemasĩqui. Āpērārē āpērāyére máata wedesemasĩrere ticoqui, cúa tee wedesere tuohéra niipacari. Āpērārē tee wedesere “biiro jĩdugaro tia” jĩ wedemasĩrere ticoqui.

¹¹ Espiritu Santo basiro tee niipetirere tiiquí. Cũrã basocácõrõrē cãũ ticodugarere ticoqui.

Marĩ sicaõpũũbiro niĩ

¹² Marĩya õpũũ maquẽ pee niĩã. Pee niipacaro, sicaõpũũrã niĩã. Cristocã teerora niĩ. Marĩ cũrẽ padeorã paũ niipacara, sicaõpũũbiro niĩã.

¹³ Marĩ niipetira Espiritu Santo sĩcãmena wãmeõtinowũ. Teero tiigú, marĩ judíoa, griegoa, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirã sicaõpũũbiro niirĩ tiii. Marĩ niipetira sĩcũrẽna caoa Espiritu Santore.

¹⁴ Sicaõpũũ sicawãme dícu niiria; sicaõpũũ pee õpũũ maquẽrẽ caoa.

¹⁵ Marĩya dapo wedeseri dapo niirõ, biiro jĩbocu: “Wãmo niiria; marĩya õpũũ maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopúra niijãã.

¹⁶ Marĩya cãmopéro wedesebocu: “Capea niiria; marĩya õpũũ maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopúra niijãã.

¹⁷ Marĩya õpũũ capea dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ tuobóataũ? Marĩya õpũũ cãmopéro dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ wĩniñáboataũ?

¹⁸ Cõãmacũ marĩrẽ tiigú, niipetire marĩya õpũũ maquẽrẽ cãũ cũũdugaropũ cũũrigũ niĩwĩ.

19 Sicaõpũũpare niiréno sicawãme dícu niiãtã, basocúya õpũũ niiribojĩyu.

20 Biirope niiã: Sicaõpũũ pee wãme сuopacári, sicaõpũũrã niiã.

21 Capea wãmorẽ “mũũrẽ booríga” jĩĩmasĩricu. Dupucã dũporire “booríga” jĩĩmasĩricu.

22 Teero jĩĩrõno tiirã, marĩya õpũũ maquẽ apeyeré “tutuhere niiã” jĩĩpacari, tee manirĩ, ãñurõ catimasĩricu.

23 Marĩya õpũũ maquẽrẽ apeyeré bári niiré tũgueñaã. Teero tiirã, teeré ãñurõ bauáro jĩĩrã, ãñurõ quẽnoã. Apeyeré bobooro tũgueñarã, teeré yayióra, sutiré sãñaã.

24 Apeyé ãñuré baurépereja quẽnoría. Cõãmacũ marĩya õpũũ maquẽrẽ teero cũũrigũ niiwĩ, bári niirere wapapacárobiro ãñaãrõ jĩĩgũ.

25 Cũũ niipetire marĩya õpũũ maquẽ sĩcãrõmẽna paderi booquí; teero biiri sĩcãrõmẽna cãmerĩ tiiápurí booquí.

26 Marĩya õpũũpare sicatabe pũnirĩ, niipetiropũ sesajõãã. ãñurõ wáaricãrẽ, niipetiropũ ãñurõ tũgueñaremena useniã.

27 Teero jĩĩgũ, biiro jĩĩgũ tiia: Múã Cristore padeojĩrã, cũũya õpũũbiro niiã. Basocácõrõ cũũya õpũũ maquẽbiro niĩya.

28 Cõãmacũ Jesuré padeorí põna macãrã watoapũre Jesús cũũyere wededutigũ beserirare niipetira sotoapũ cũũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cũũ wededutirere wederãre cũũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cũũye quetire buerãre cũũrigũ niiwĩ.

Cúã docare cãũ dícu tiimasĩrere tiiẽñorãrẽ cũũrigũ
niiwĩ.

Cúã docare diarecũtirare netõnérãrẽ,
tiiápurare,

dutoirãre,

ãpẽrãyére wedeserare cũũrigũ niiwĩ.

²⁹ Niipetira Jesús cũũyere wededutigũ beserira ni-
iriya. Niipetira Cõãmacũ wededutirere wederã ni-
iriya. Niipetira Cõãmacũye quetire buerã niiriya.
Niipetira Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiiẽñomasĩriya.

³⁰ Niipetira diarecũtirare netõnémasĩriya. Niipetira
ãpẽrãyére wedesemasĩriya. Niipetira cúã wedesere
“biiro jĩũdũgaro tiia” jĩũ wedemasĩriya.

³¹ Teero tiirã, Espĩritu Santo nemorõ ãñurõ ti-
imasĩre ticorére booyã. Mecũtígãrẽ yũũ múãrẽ
nemorõ ãñurére wedegũda.

13

Cãmerĩ mãiré

¹ Marĩ ãpẽrãyére wedesemasĩpacara, ángeleyere
wedemasĩpacara, cãmerĩ mãihẽrĩ, mãrĩ wedesere
wapamanĩcu. Yucũtuti páara o cõmequiriré
páacarerabiro mãrĩ wedesere busũcu.

² Cõãmacũ mãrĩrẽ wededutirere wede-
masĩpacara, cãmerĩ mãihẽrã, búri niirã putuãa.
Mãrĩ niipetire basocã masĩña manirére
masĩpacara, niipetire Cõãmacũyere tũomasĩrã
niipacara, cãmerĩ mãihẽrã, búri niirã putuãa.
Mãrĩ bayiró padeorémãna ãtãgũrẽ aperopũ
wãadutimasĩpacara, cãmerĩ mãihẽrã, búri niirã
putuãa.

³ Mãrĩ cũoré niipetirere bóaneõrãrẽ ticobocu.
Mãrĩ cúãrẽ mãrĩpacara ticora, Cõãmacũ mãrĩrẽ

“ãñurõ tiiwú” jĩriqui. Marĩ Cõãmacũyere tiirĩ, cũrẽ padeohéra marĩrẽ sóedutibocua. Cũyere tiipacára, câmerĩ maĩhẽrĩ, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwú” jĩriqui.

⁴ Marĩ câmerĩ maĩrã, biiro tia: ãpẽrã marĩrẽ merẽã tiirĩ, cúã tiirere nũcãjãã. Niipetirare ãñurõ tia. ãpẽrãrẽ ãñatutiria. “Biuro biigũno niã yũja”, jĩ wãcũria. “Ûsã ãpẽrã nemorõ niinetõnũcãrã niã”, jĩ wãcũria.

⁵ ãpẽrãrẽ padeorémãna wedesea. Marĩye niãdare dícare wãcũria. Máata cúaria. ãpẽrãrẽ yoari cúañaria.

⁶ ãpẽrã ñañaré tiirĩ ãñarã, useniria. Cúã diamacũ maguẽpere tiirĩ, useniapua.

⁷ Marĩ maĩrãrẽ cúã ñañaré tiirĩ, maĩdúria. “Too síro cúãcã ãñurẽpere tiimasĩãdacua”, jĩ wãcũã. Wãcũtutuarucujãã. Cúã ãñurere tiirĩ yuea.

⁸ Marĩ câmerĩ maĩré petirĩcu. Cõãmacũ wededutirere wederẽ petiãdacu. ãpẽrãyere máata wedese-masĩre petiãdacu. Cõãmacũyere tũomasĩremãna wedemasĩre petiãdacu.

⁹ Marĩ niipetirere Cõãmacũyere tũomasĩpetiria. Cõãmacũ wededutirere wedepacara, wedepetiria.

¹⁰ Jesús pũtuaatiri, masĩpetijããdacu; “teerẽ tũomasĩriga” jĩnemicu sãa.

¹¹ Yũũ wĩmagũ niigũ, wĩmagũbiro wãcũ, wedesewũ. Bũcũ wáagu, wĩmagũ niigũ tiirĩguere duujãwũ.

¹² Teerora sũcã atitóre marĩ ãñurõ tũomasĩria. ãñorõ bũcũropũ marĩ ãñarẽbiro niã; ãñurõ bauria. Too síropũ ãñurõ bauró ãñããdacu. Mecũtigãrẽ marĩ

péerogã masĩã. Too síropu cũũ marĩrẽ masĩrõbirora masĩpetijããdacu.

¹³ Teero tiiró, ate itiáwãme niirucujããdacu: Cõãmacũrẽ padeoré, “cũũ marĩrẽ añurõ tiigúdaqui” jĩĩ ɯseniyuere, cãmerĩ maĩré niirucujããdacu. Itiáwãme watoare cãmerĩ maĩrépe ɯputí maquẽ niiã.

14

Ãpẽrãyére máata wedesemasĩrã biiro tiiró booa

¹ Ãpẽrãrẽ maĩrucújãña. Cõãmacũ Espiritu Santomena tiimasĩre ticorécãrẽ bayiró booyá. Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere boonetõɯcãña.

² Ãpẽrãyére máata wedesemasĩgũno Cõãmacũ dícare wedesequi. Basocáre wedeseriqui. Cũũ wedeserere tɯorícua. Espiritu Santo tutuaromena masĩña manirére wedesequi.

³ Cõãmacũ wededutirere wedegúpe basocáre wedesequi. Cũũ wederi tɯoráre Cõãmacũrẽ padeonemórĩ tiiquí. Cũũrã wãcũtutuari, añurõ tɯgueñarĩ tiiquí.

⁴ Ãpẽrãyére máata wedesemasĩgũno cũũ basiro Cõãmacũrẽ padeonemógũ tiiquí. Cõãmacũ wededutirere wedegúpe Jesuré padeorí põna macãrãrẽ padeonemórĩ tiiquí.

⁵ Múã niipetira ãpẽrãyére máata wedesemasĩrĩ boomíga. Tee nemorõ múã Cõãmacũ wededutirere wederi bayiró boosãmiã. Cõãmacũ wededutirere wederépe ãpẽrãyére máata wedesere nemorõ wapacutía. Sícũ ãpẽrãyére máata wedeseari siro, cũũ wedeseariguere ãpĩ wederi, añunicu. Teero

wedegu, niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ padeonemórĩ tiiquí.

6 Teero tiigú, yáa wedera, yuu múã putopu wáagu, ãpẽrãyére máata wedeseri, tee wedesere múãrẽ tiíapuricu. Cõãmacũ yuure wederére múãrẽ bueripereja, tiíapucu. Cõãmacũyere yuu ãñurõ t̃omasĩrere múãrẽ wederi, tiíapucu. Cõãmacũ yuure wededutirere wederi, tiíapucu. Yuu apeyeré buenemorĩ, tiíapucu.

7 Queorémene múãrẽ wedeguda: Tõõrõriwu noo booró putiãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩmasĩña maniã. Búapütẽrõcã noo booró búapütẽãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩmasĩña maniã.

8 Surara cãmerĩsĩãrã wáara, cornetare ãñurõ putihéri, cũãyere quẽnorícua.

9 Múãcã teerora niicu. Múã t̃omasĩhẽre wedeseri, “biiro jĩdugara tiíya” jĩmasĩña maniã. Teero wedeseãmajãre niicu.

10 Atibúrecopare pee merẽã dícu wedesere niicu. Niipetire tee wedeserecõrõ t̃omasĩnoã.

11 Yuu ãpẽrã wedeserere t̃ohégu, aperó macũbiro niĩã. Yuu wedeseri t̃ohégu, cũũcã aperó macũbiro niiquí.

12 Múãcã ãpẽrãyére t̃orícu. Teero tiirá, múã Espíritu Santo tutuaromena tiimasĩre ticorére boorã, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ ãñurõ padeonemórĩ tiimasĩrepere boonetõncãña.

13 Teero tiigú, ãpẽrãyére máata wedesemasĩgãno Cõãmacũrẽ biiro sãĩrõ booa: “Yuu wedesere ‘biiro jĩdugaro tiia’ jĩ wedemasĩrere ticoya” jĩ sãĩãrõ.

14 Yuu ãpẽrãyére máata wedeseremena súubusegu, yeeripũnamena súubusea. Yuu

wăcŭrėmenape “biiro jŭgŭ tiia” jŭmasŭricu.

¹⁵ Too docare ħdeero tiigŭdari yuu? Biirope tiigŭda: Yuu sŭubusegu, yeeripŭnamena sŭubusegŭda; teerora yuu wăcŭrėmenacărė sŭubusegŭda. Yuu Cŏamacărė basapeogu, yeeripŭnamena basagŭda; teerora yuu wăcŭrėmenacărė basagŭda.

¹⁶ Mhu yeeripŭnamena dŭcu Cŏamacărė “ăñnetŏjŏăgŭ nii” jŭrŭ, ăpŭ mhu wedeserere tŭorŭqui. Tŭorŭjŭgŭ, “teerora niiă” jŭapumasŭricui.

¹⁷ Mhu teero ŭsenire ticori, ăñuniă, ăñurŏpeja. Cŭŭpere Cŏamacărė padeonemŏrŭ tiirŭcu.

¹⁸ Ăpěrăyere măata wedeserere yuară mŭă ni-ipetira nemorŏ wedesea. Teero tiigŭ, Cŏamacărė ŭsenire ticoa.

¹⁹ Teero jŭpacu, Jesurė padeoră neărŏpŭ yoari ăpěrăyere măata wedesegu, bŭri peti wedesequ. Too niiră tŭorŭcu. Basocăre buedŭgagu, cŭă tŭoremena wederipereja, pėerogă wedepacari, nemorŏ ăñuniă.

²⁰ Yăa wedera, wŭmarăbiro wăcŭrijăña. Mŭă wŭmară ăñarė wăcŭhěrăbiro wăcŭpacara, apeyepere bŭtoăbiro wăcŭña.

²¹ Cŏamacŭye queti jŏaripŭpŭ aterė jŏanoă: “Marŭ Őpŭ Cŏamacŭ biiro jŭi: ‘Yuu atidită macărăre ăpěrăyemena wedesegŭda. Teemėnacărė nemorŏră padeoriădacua’, jŭyigu”,* jŭi jŏanoă.

²² Teero tiigŭ, Cŏamacŭ ăpěrărė ăpěrăyere măata wedeseri tiiquŭ, Jesurė padeohėra “Cŏamacŭ cŭămena niiquŭ” jŭărŏ jŭgŭ. Jesurė padeorăpe teerė masŭtoacua. Cŏamacŭ ăpěrărė cŭŭ wededutirere

* **14:21** Isaías 28.11-12.

wederi tiiquí, Jesuré padeorá “Cõãmacũ marĩrẽ wedesequi” jĩĩrõ jĩĩgũ. Jesuré padeohérape teeré t̃omasĩricua.

23 Múã niipetira neãrõp̃ neãrã, niipetira ãpẽrãyére máata wedeseri, Jesuyé maquẽrẽ masihẽrã o Jesuré padeohéra sããjeabocua. Múã wedeserere t̃orá, “mecũrã tiíya” jĩ̃bocua.

24 Múã niipetira Cõãmacũ wededutirere wed-eripereja, Jesuré padeohég̃ o Jesuyé maquẽrẽ masihẽgũ sããjeaboqui. Múã wederére t̃ogú, “ỹũ ñañagú niiga” jĩ̃ t̃agueñaboqui. Múã niipetira wed-eri t̃ogú, cũ tiiríguere wãcũboqui.

25 Cũ popeap̃ ñañaré wãcũrére wãcũboqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ padeogú cũ díamacũp̃ ñicãcoberimena jeacũmugũdaqui. “Cõãmacũ díamacũrã múãmena niiqui”, jĩ̃gũdaqui.

Múã neãrõp̃ ãñurõ tiiyá

26 Yáa wedera, múãrẽ ateré wedea: Múã neãrã, múã sĩquẽrã Cõãmacũrẽ basapeocu; ãpẽrã Cõãmacũyere buecua; ãpẽrã Cõãmacũ cũãrẽ wederére múãrẽ buecua; ãpẽrã ãpẽrãyére máata wedesecua; cũã wedeseariguere ãpẽrãpé wedecua. Teeména niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ cãmerĩ Cõãmacũrẽ padeonemorĩ tiáro.

27 ãpẽrãyére máata wedeseri, p̃uarã o ãtĩãrã wedesearo. Sĩcũ wedesesugue, too síro ãpĩ wedesearo. Cũã wedeseariguere ãpĩ wedearo.

28 “Biuro jĩ̃dugaro tiia” jĩ̃ wedegú manirĩ, wedeserijãrõ. Cũã basiro wãcũrép̃ Cõãmacũrẽ wedesearo.

29 Cõamacũ wededutirere wederácã puarã o ãĩĩãrã wedearo. Æpẽã cúã wederére besearo, “¿diamacúrã niĩ?” jĩĩrã.

30 Sĩcũ wedeseri, Cõamacũ ãpĩrẽ toopú duigúre wededutiri, wedesesuguearigũ ditamanĩãrõ.

31 Teero tiirã, niipetira Cõamacũ wededutirere wederã wedesemasĩcua. Sĩcũ wedesesugue, too síro ãpĩ, ãpĩ wedesewacua. Teero tiirĩ, niipetira too niirã masĩãdacua; niipetira wãcũbayiadacua.

32 Múã Cõamacũ wededutirere wederã “aterã basocãre mecãtigã wederi, ãñutu niĩã” jĩĩ wãcũsugue, wedeya. Æpẽã wederitabe, wederijãña.

33 Cõamacũ diamacũ tiirĩ booquí; noo booró tiirére booríqui.

Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã neãrã, cúã tiirére tiinunúseya:

34 Múã neãrõpũre numiã wedeserijããrõ. Cúãrẽ wedesedutirijãña. Cúã manusũmũãrẽ ãñurõ yũũaro Cõamacũye queti jóaripũ dutirobirora.

35 Cúã tũorĩariguere masĩdũgara, wiipú cúã manusũmũãrẽ sãĩñããrõ. Múã neãrõpũ numiã wedeseri, ñãñaniã.

36 Múã niipetira ateré masĩcu: Cõamacũye queti múãmena nucãrĩriro niiwũ. Múã dícu teeré padeorã niiria.

37 Sĩcũ múã menamacũ “yũũ Cõamacũ wededutirere wedegú niĩã; Espĩritu Santo wãcũré ticorẽmena wedea” jĩĩboqui. Teeré jĩĩgũno yũũ jóariguere tuoári siro, biiro jĩĩgũdaqui: “Marĩ Ôpũ dutiré ticoré niĩã”, jĩĩ masĩgũdaqui.

38 Y_{uu} jóariguere “teerora niiã” jĩ padeohég_unorẽ padeoríjãña múãcã.

39 Yáa wedera, Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere booyá. Múã menamacãrã ãpẽrãyére máata wedeseri, “wedesera mee tiiyá” jĩrijãña.

40 Niipetire múã tiirére quioníremena tiiyá. Teeré añurõ tiiyá; noo booró tiiríjãña.

15

Cristo masãrigue

1 Yáa wedera, y_{uu} múãrẽ too s_uguerop_u bueriguere Jesús basocáre netõnére quetire mecãtigãrẽ wãcũrĩ boogá. Múã teeré t_uorá, padeowú. Atitócãrẽ padeóa.

2 Cõãmacũ tee quetimenarã múãrẽ padeorí tiigú tiii. Múãrẽ y_{uu} wederigue quetire padeó, wãcũn_un_useri, netõnégũdaqui. Diamacũ padeohéri, netõnériqui.

3 Y_{uure} bueriguere múãrẽ wedew_u. Tee buerigue up_utí maquẽ niiã. Biiro niiã: Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora Cristo marĩ ñañaré tiiré wapa marĩre diabosarig_u niiwĩ.

4 Cũũ diaari siro, ãtãtutip_u cũũrira niiwã. Itiábureco siro Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora masãrig_u niiwĩ.

5 Teero wáari siro, Pedrore bauás_ugueyig_u. Too síro ãpẽrã cũũ beserirare bauáyig_u.

6 Too síro sícãrõména pa_u quinientos nemorõ cũũrẽ padeoráre bauáyig_u. Pa_u cũũrẽ ñarira caticua ména; ãpẽrã diajõãtoayira.

7 Too síro Santiagore bauáyig_u. Too síro niipetira cũũyere wededutig_u beserirare bauáyig_u.

8 Niipetirare bauári siropu, yuure bauáwi. Cúã siro macũ bucuápetiririgubiro yuu niipacari, yuucãrẽ bauáwi.

9 Yuu niipetira Jesús cũyere wededutigũ beserira duaró wapacutía. Too sugueropu yuu Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ ñañarõ tiirucúmiwũ. Yuu ñañagú niipacari, Jesús yuure bauáwi. Yuure bauáriatã, yuu cũũ beserigu niiribocu.

10 Cõãmacũ yuure añurẽ ticorémēna atitóre merẽã niĩã. Teero tiigũ, Cõãmacũ yuure “bãri peti cũũrẽ añurẽ ticowũ” jĩriqui. Yuu cúã niipetira nemorõ padea. Yuu basiro teero tiiría; Cõãmacũ yuure añurẽ ticogũ yuūmena niigũ, yuure tiĩápuqui.

11 Yuu múãrẽ wederé, ãpẽã Jesús beserira múãrẽ wederé sĩcãrĩbĩro niĩã; sicaquetira wedenoã. Teeréna múã padeowũ.

Diarira masãrẽ

12 Cristo dia masãrigue quetire buenoã. Teeré buepacari, ¿deero tiirã múã sĩquẽã “diarira masãriya” jĩgari?

13 Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyi.

14 Cũũ masãriatã, ãsã bueré wapamanĩbojĩyu. Múã padeorécã wapamanĩbojĩyu.

15 “Cõãmacũ Cristore masõyigu” jĩrẽ quetire wedewũ. Tee queti diamacũ niiriatã, ãsã Cõãmacũyere jĩditora niibocu. Diamacũrã diarira masãriatã, Cõãmacũ Cristore masõribojĩyi.

16 Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyi.

17 Cũũ masãriatã, múã padeoré wapamanĩbocu. Múã too suguero ñañaré tiiriguere teerora acabónoña maniré niijãbocu.

18 Teero niiãtã, Cristore padeorã diarira pecamepũ wáabojĩya.

19 Marĩ atibúrecopũ díçure Cristore padeorí, cũũmena catiré petihére maniãtã, marĩ ãpẽrã nemorõ bóaneõrã peti niibocu. Búri peti padeobócu.

20 Ate diamacũ niiã: Cristo diarigupũ niipacũ, masãrigũ niiwĩ. Cũũ ãpẽrã niipetira diarira watoapure masãsguerigũ niiwĩ.

21 Biiro niiã: Sĩcũ basocũmena basocã diaré nũcãyĩro. Teerora sũcã sũcũ basocũmena basocã masãrecã nũcãyĩro.

22 Marĩ niipetira Adán põna niiré wapa di-aadacu. Teerora sũcã niipetira Cristomena ni-irãcã catirucujãadacu.

23 Cõãmacũ marĩrẽ masãdutiri, masããdacu. Cristo masãsguetoarigũ niiwĩ. Too síro cũũ putũaatiri, marĩ cũũmena niirã masããdacu.

24 Teero wáari, atibúreco petijõãadacu. Teeburecori jeari, Cristo atibúrecopũ niirãrẽ, ãmũãsepũ niirãrẽ, cũã õpãrãrẽ cõãpetijãgũdaqui. Cũũ teero tiári siro, cũũ Pacure cũũ niipetira Õpũ niirére wiyagũdaqui.

25 Cristo tee Õpũ niirére cũogũdaqui, té Cõãmacũ cũũrẽ ãnatutirare cũũ dutiriguere ãñurõ yũari tiirípũ.

26 Cũũ niipetira cũũrẽ ãnatutirare cõãpetiari siropũ, diarécãrẽ petirĩ tiigũdaqui.

27 Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora niipetirere, niipetirare Cristo docapũ putũári tiiyígũ. Teero jĩrõ, “Cõãmacũ Cristo docapũ niĩ” jĩrõ mee tiia. Cõãmacũrã niipetirere, niipetirare Cristo docapũ putũári tiiyígũ.

28 Cũũ teero tiíari siro, cũũ macũ basiro cũũ Pacu doca putuágudaqui. Teero tiigú, Cõamacũ niipetire, niipetira Ôpũ niigũdaqui.

29 Apeyeré ãpẽrã biiro tiicúa: Puarĩ wãmeõtiduticua. Cũã biiro jĩĩ wãcũpaticua: “Yũũ menamacũ diaadari suguero wãmeõtidutiriwi”, jĩĩcua. Teero tiirá, sĩcãrĩ cũã basiro wãmeõtiduticua; too síro sĩcũ diariguye niiboariguere wãmeõtiduticua. ¿Deero tiirá cũã teero tiigári? Cũã “diarira masãriya” jĩĩ wãcũpacara, cũã diariraye niiboariguere wãmeõtidutire wapamanĩã.

30 Apeyeré, ùsã “diarira masãadacua” jĩĩ bueré wapa ãpẽrã ùsãrẽ ñañarõ tiidugárucujãya. Teero quioré watoapu niipacara, teeré buerucujãã.

31 Búrecoricõrõ basocá yũũre sĩãdugácia. Tee diamacúrã niiã. Atecã teerora diamacú niiã: Yũũ múã marĩ Ôpũ Jesucristore padeoré wapa useniã.

32 Éfeso macãrã yũũre wáicura cúarabiro ñañarõ tiiwá. Diarira masãriatã, búri peti cũã tiiriguere ñañarõ netõbójyũ. “Diarira masãricua” jĩĩré diamacú niiãtã, marĩcã ãpẽrã wedeserucurobiro wedesebocu. Biiro jĩĩbocu: “Jãmu yaara; jãmu sĩnirã; marĩ ñamigã diajõãbocu”, jĩĩbocu.

33 ãpẽrã múãrẽ merẽã padeodutĩri, padeorĩjãña. Ate basocá wedesere diamacúrã niiã: “Ñañarãmena bapacutiri, múã ãñũrõ tiirécutirere ñãñoãdacu”.

34 Teero tiirá, múã too suguero wãcũrirobiro diamacú ãñũrõ wãcũña sũcã. Teero biiri ñañarẽre tiirĩjãña. Siquẽrã múãmena niirã Cõamacũrẽ masĩriya. Múãrẽ bobodutígu, teero jĩĩã.

Diarira masãre õpũũrĩ ¿deero bauádari?

³⁵ Apetó tiigú, sícũ sãĩñáboqui: “Diarira ¿deero tii masãbogari? Cũã masãre õpũũrĩ ¿deero bauré õpũũrĩ cwoádari?”

³⁶ Teero sãĩñágũ tɔomasĩriqui. Marĩ oterípe oteri, wiiádari suguero, bóacu.

³⁷ Marĩ otera, wiiárigueyucũre oteria; opaperi dícuere otea. Trigoperi o apeyenóperire otea.

³⁸ Too síro Cõãmacũ cũũ tũsaróbiro wiirí tiiquí. Deero bauré dũca niirigue teenórã wiirí tiiquí sũcã.

³⁹ Niipetire õpũũrĩ sícãrĩbíro niiricu. Basocáye õpũũrĩ, wáicũraye õpũũrĩ, minipõnáye õpũũrĩ, waiye õpũũrĩ merẽã dícu niicu.

⁴⁰ Teerora sũcã ãmũãse maquẽ õpũũrĩ, atiyepá maquẽ õpũũrĩ niiã. Ëmũãse maquẽ õpũũrĩ merẽã peti ãñuré niiã. Atiyepá maquẽ õpũũrĩcã ãñuré niiã.

⁴¹ Muĩpũ búreco macũ ãñuré asiyáqui. Ñami macũ merẽã ãñuré bóequi. Ñocõãcã merẽã ãñuré bóecua. Ñocõã sícãrĩbíro bóericua.

⁴² Teerora wáacu diarira masãrécã. Diarigũre yaarí, cũũya õpũũ bóaadacu. Too síro apeõpũũ masããdacu. Tiiõpũũ diaricu sáa.

⁴³ Marĩ búri niiré õpũũrĩrẽ yaajãã. ãñuré õpũũrĩrẽ masããdacu. Marĩ tutuhere õpũũrĩrẽ yaajãã. Tutuare õpũũrĩrẽ masããdacu.

⁴⁴ Marĩ atibúreco maquẽ õpũũrĩrẽ yaajãã. Ëmũãse maquẽ õpũũrĩ tiiróbiro baurépe masããdacu. Atibúreco maquẽ õpũũrĩ cwoá, ãmũãse maquẽ õpũũrĩ cwoádacu.

⁴⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã:

“Cõãmacũ basocú niisuguerigũ Adánrẽ catirére ticoyigũ”, * jĩjõanoã. Cristope ãmũãse macũ niijĩgũ, catiré petihére ticoqui.

46 Cõãmacũ marĩrẽ ãmũãse maquẽ õpũũrĩrẽ ticosugueririgũ niiwĩ. Atibúreco maquẽ õpũũrĩpere ticosuguerigũ niiwĩ. Too síro ãmũãse maquẽ õpũũrĩrẽ ticoğadaqui.

47 Basocú niisuguerigũ atibúreco macũ ditamena weenorigũ niiwĩ. Cũũ siro macũpe ãmũãse macũ niĩ.

48 Atibúreco macãrã ditamena tiinórigũbiro õpũũcutiya. Ëmũãsepũ wáadarape too macũbiro õpũũcutiadacua.

49 Marĩ ditamena weenorigũbiro baua. Teerora sũcã too síropũ ãmũãse macũbiro bauádacu.

50 Yáa wedera, ateré múãrẽ wededugaga: Marĩ ate õpũũrĩmena† Cõãmacũ Õpũ niirõpũ wáamasĩña maniã. Toopú niiré niirucujããdare niicu. Teero tiirã, bóadarere toopú cõomasĩña maniã.

51-52 Apeyecãrẽ, too sugero macãrãpũ masĩña manirĩguere wedegũda: Niipetira diaricua. Wãcũña manirõ, bibitarobiro, ángele cornetare putitúri, marĩ wasojõããdacu. Tiwú busuri, diarira masããdacua; cũã masãrã, dianemoricua sáa. Teerora marĩcã wasoãdacu.

53 Cõãmacũ marĩye õpũũrĩ diaadare õpũũrĩrẽ wasogúdaqui, niirucujããdare õpũũrĩpe cwoáro jĩjõgũ.

54 Marĩ diaadare õpũũrĩrẽ niirucujããdare õpũũrĩpe wasorí, cũũye queti jóaripũ jĩrõbirora wáaadacu. Biiro jóanoã: “Marĩrẽ diari tiiré petiãdacu”.‡

* 15:45 Génesis 2.7. † 15:50 Pecasãyemena: carne y sangre.

‡ 15:54 Isaías 25.8.

55 “Diarére cuinemicu; marĩ dianemicu. Booritanemicu; marĩ catirucujãadacu”.§

56 Basocá ñañaré tiirá, diarére cui niicua. Moisére dutiré cũurigue jĩrõbirora ñañaré tiirá diaadacua.

57 Teero niipacari, marĩ Õpũ Jesucristo tiirémene marĩ dianemicu sáa. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ usenire ticoada.

58 Teero tiirá, yáa wedera, padeorucujãña. Marĩ Õpũyere jõõpemene nemorõ padenemoña. Múã ateré masiã: Cũũyere padera, búri peti padeãmajãrã mee tiia.

16

Jerusalénpu niyeru ticocoadare néõrigue

1 Niyeru néõre maquẽrẽ wedegũda. Múã ãpẽrã Jesuré padeorãre ticocoadara niyeru néõrã, yũũ Galacia macãrãrẽ dutirobirora tiiyá. Biiro jĩwũ:

2 “Semanaĩcõrõ yeerisãri bũreco niirĩ, múãcõrõ múã wapatãro jeaturo péero merẽã iñanoña”. Múã teero tiiyũera, yũũ jearipũ, néõdũgara tiirĩcu.

3 Yũũ múã pũtopũ jeagũ, múã niyeru néõriguere múã beserirameña Jerusalénpu ticocogũda. Sicarpũ yũũ jóaripũrẽ cúãmena ticocogũda: “Atipũ néewara Corinto macãrã beserira niĩya”, jĩgũda.

4 Yũũre “wáaro booa” jĩãtã, cúã yũũmena wáaadacua.

Pablo “wáagũda” jĩĩ wãcũrigue

5 Macedonia ditapũ wáasũgueadacu. Too netõwágũ, múã pũto jeagũda.

§ 15:55 Oseas 13.14.

6 Múãmena yoasãñurĩ niibocu. Apetó tiigú, niipe-tiro púuriro niirĩ, niidiojãbocu. Teero tiirá, múã yuu aperó wáadugari, yuure tiiápuadacu.

7 Yuu múãrẽ bári peti ññanetõwadugariga. Teero tiigú, marĩ Õpũ boorí, yoari múãmena niigũdacu.

8 Año Éfesopu niigũdacu ména, tée Pentecostés bosebureco jearipu.

9 Ñnorẽ pee paderé niiã. Paũ niĩya marĩ Õpũyere tuodugára. Teerora teeré cãmotáracã paũ niĩya.

10 Timoteo múã pũtopu jeari, cũũrẽ ãñurõ bo-caya. Múã teero tiirí, cũũ wãcũpatiro manirõ, bóaneõrõ manirõ niigũdaqui. Cũũ yuu tiiróbiro marĩ Õpũyere padei.

11 Teero tiirá, múã cũũrẽ teero ññarijãña. Cũũ ãnopú atiadare maquẽrẽ tiiápuya. Teero tiirí, cũũ useniremena yuu pũtopu atigũdaqui. Yuu ãpẽrã Jesuré padeorãmena cũũrẽ yuegu tiia.

12 Apoloye maquẽrẽ wedegũda: Yuu Apolore bayiró peti múã pũtopu ññagũ wáadutimiwũ marĩya wederamena. Cũũ mecũtígãrẽ wáadugarii. Cũũrẽ basiori, wáagũdaqui.

Ññudutiyaponorigue

13 Múã ãñurõ tuomasĩ, niiña. Padeodúrijãña. Cuiro manirõ niiña. Cõãmacũ tutuaremena niiña.

14 Niipetire apeyenórẽ tiirá, ãpẽrãrẽ maĩrémena tiiyá.

15 Yáa wedera, múã Estéfanaya wii macãrãye quetire masiã: Cũũ Acaya ditapũre ãpẽrã suguero Jesuré padeosugúerira niĩya. Teero biiri cáã Jesuré padeorãre bayiró tiiápura niĩya.

16 Teero tiirá, cúã tiiróbiro niirã múãrẽ dutiri, yũya. Teero biiri niipetira Jesuyére bayiró paderá múãrẽ dutiricãrẽ, yũya.

17 Estéfanos, Fortunato, Acaico ãnopú jearémema bayiró useniã. Cúã múã yũare tiipuboriguere tiipuya.

18 Yũare wãcũtutuari tiiwá. Múãcãrẽ teerora tiijya. Teero tiirãnorẽ “ãñurõ tiirá tiíya” jĩrõ booa.

19 Asia dita macãrã Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñudutiya. Aquila, Priscila, teero biiri Jesuré padeorá cúãya wiipũ neãrã múãrẽ bayiró ãñudutiya.

20 Niipetira Jesuré padeorá múãrẽ ãñudutiya. Múã basiro cãmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

21 Yũ Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogũ, yũ basirora jóaa.

22 Marĩ Õpũ Jesucristore maĩhẽgũnorẽ ñañarõ wáaaro. “Ûsã Õpũ, putũaatiya”.

23 Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro.

24 Múã niipetira Jesucristomema niirãrẽ bayiró maĩã. Teerora niirucujããrõ.

Nocõrõrã jóaa.

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8